Stenogrammid

XII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 13.01.2014, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine
1. 15:00 Riigikogu liikme Lauri Vahtre ametivanne
15:01 Istungi rakendamine
2. 15:13 Arupärimine parvlaevaliikluse tuleviku kohta (nr 369)
3. 15:51 Arupärimine perearstisüsteemi kohta (nr 365)
4. 16:21 Arupärimine ajateenijate ravikindlustuse kohta (nr 366)
5. 16:30 Arupärimine kiirabireformi kohta (nr 371)
6. 17:04 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

14:58 Esimees Ene Ergma
Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Head jätkuvat aastat meile kõigile! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu esimese töönädala esmaspäevast istungit.

---

1. 15:00 Riigikogu liikme Lauri Vahtre ametivanne

15:00 Esimees Ene Ergma
Kolleegid, palun tähelepanu! Lugupeetud Riigikogu, seoses Riigikogu liikme Reet Roosi volituste peatamisega asub Riigikogu liikmeks asendusliige Lauri Vahtre. Kuulame ära Lauri Vahtre ametivande. Palun!

15:00 Lauri Vahtre
Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

15:01 Istungi rakendamine

15:01 Esimees Ene Ergma
Nüüd, kolleegid, on võimalus üle anda arupärimisi ja seaduseelnõusid. Kõigepealt ma palun kõnepulti lugupeetud proua Heili Tõnissoni!

15:02 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson
Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna 11 seaduseelnõu. Esiteks, tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu ja teiseks, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnimetatud kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust sotsiaalminister Taavi Rõivas. Kolmandaks, pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu ning neljandaks, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnimetatud kahe seaduseelnõu menetlemisel

Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus. Viiendaks, kohtute seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; kuuendaks, planeerimisseaduse eelnõu; seitsmendaks, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu ja kaheksandaks, majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nelja eelnimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust justiitsminister Hanno Pevkur. Üheksandaks, maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Kümnendaks, maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust sotsiaalminister Taavi Rõivas. Ja üheteistkümnendaks, rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ühinemise seaduse eelnõu, mille menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Aitäh!

15:04 Esimees Ene Ergma
Aitäh! Palun, kolleeg Jaan Õunapuu!

15:04 Jaan Õunapuu
Lugupeetud esimees! Austatud kolleegid! Annan 22 Riigikogu liikme nimel üle arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile seoses reisirongiliikluse käpardliku korraldamisega. Aasta alguse rongiliikluse hädades on suures osas süüdi majandusministeerium, kes sõlmis riigi nimel Elroniga lepingu, mis kubiseb vigadest. Raudtee-ettevõtjale pandud kohustused on pealiskaudsed ja mõnes osas üksteisele vastukäivad. Näiteks nõutav rongide väljumiste arv ja nõuded rongide kohta hakkavad kehtima alles aprillis, kuigi rongid asusid sõitma kolm kuud varem. Ministeerium ei arvestanud riigi tellimuse esitamisel rongide suurema täitumusega tipptundidel, mistõttu rongid on puupüsti täis ja inimesed peavad pikalt püsti seisma. Kohati tundub, et minister pole aru saanud sellest, et raudteel käib inimeste ja kaupade vedu erinevate reeglite järgi. Kui oli teada, et osa uusi ronge saabub Eestisse alles suvel, miks ei tehtud mõne teise vedajaga pooleks aastaks lepingut, et inimesed ikka veetud saaks? Partsil tuleb ka öelda, miks ei kutsunud ta riigifirma juhte korrale kohe, kui sai teada, et Elron ei täida lepingut. Lõpuks tahame teada ka seda, et kuna majandusministril on tema ametiaja jooksul üks skandaal teisele järgnenud, kas ta ei ole mõelnud oma ametist loobuda ja siia meie hulka tagasi tulla. Aitäh!

15:06 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Priit Toobal!

15:06 Priit Toobal
Lugupeetud esimees! Head kolleegid! Mul on hea meel anda üle 11 Riigikogu liikme arupärimine peaminister Andrus Ansipile. Arupärimine puudutab kaitseministri avaldusi: "Selle aasta alguses esines kaitseminister Urmas Reinsalu Washingtonis Rahvusvahelises Strateegiliste Uuringute Keskuses kõnega, kus käsitles NATO võimekuse arengut ja probleeme. Reinsalu tõi oma kõnes korduvalt välja, et Balti riikides ei ole NATO jõuline tasakaal mitte alliansi, vaid teiste riikide kasuks. "Teiste riikidena" nimetas minister "meie head sõpra Venemaad". Veel meenutas ta USA viimase tanki lahkumist Euroopast möödunud kevadel ning nentis, et "me igatseme selle tanki järele". Lisaks eelnevale kõnele on siinkohal paslik meenutada juba varasemat kaitseministri sõnavõttu enne Gruusia parlamendivalimisi. Toona ütles härra minister avalikult välja, et opositsioonilise koalitsiooni Gruusia Unistus loonud Bidzina Ivanišvili olevat Venemaa marionett. Eesti on siiani lähtunud põhimõttest, et iga riik otsustab ise rahva poolt hääletatud siseriikliku poliitilise suuna üle. Sellise seisukoha võtmine tundub siinkohal väga selge kohtumõistmine teise riigi sisepoliitika üle. Antud väljaütlemine oli teadaolevalt toimunud Eerik-Niiles Krossi ja Mart Laari nõustamisel."
Me küsime ministri käest neli küsimust. Esimene neist: kas Washingtoni kõnes väljatoodud seisukohad olid kooskõlastatud presidendi, peaministri ja välisministriga või nii nagu Gruusia riiki puudutavas kõnes, üksnes Krossi ja Laariga? Lisaks sellele on veel kolm küsimust. Aitäh!

15:08 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Yana Toom!

15:08 Yana Toom

Hea eesistuja! Austatud kolleegid! Mul on üle anda Keskerakonna fraktsiooni liikmete arupärimine haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole. See puudutab vajaduspõhist õppetoetust. Esitasime sel teemal küsimuse ministrile ka viimases eelmise aasta infotunnis, aga vastuseid õieti ei saanud. See on ka arusaadav, sest on raske niimoodi paugupealt vastata väga konkreetsetele küsimustele.
Asi on aga selles, et seaduse alusel määratakse üliõpilasele vajaduspõhine õppetoetus lähtudes sellest, kui suur on tema pere sissetulek. Erinevalt teistest sotsiaalvaldkonna seadustest ei ole perekond selle seaduse mõistes mitte reaalne perekond, vaid sinna kuuluvad bioloogilised vanemad ning õed-vennad ja poolõed-poolvennad. See tähendab seda, et kui on üksikema, kellel on üliõpilasest laps, või kui tudengil on kasuisa või kasuema ja bioloogilised vanemad elavad näiteks kuskil Austraalias ja teenivad seal meeletut raha, siis see noor inimene jääb vajaduspõhisest õppetoetusest ilma, kuna tema bioloogilised vanemad on rikkad. Samas ükski Eesti seadus ei näe ette seda, et kui abielu on lahutatud, siis peab näiteks isa oma lapsele tema ülikooliõpingute ajal elatist maksma. Seoses sellega me küsimegi ministrilt, mida on plaanis teha, et see asi korda saada. Aitäh!

15:08 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Olen juhatuse nimel vastu võtnud 11 seaduseelnõu ja kolm arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende menetluse kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad samale seadusele, siis edastan need otsekohe adressaatidele.
Nüüd annan edasi järgmised teated. Esiteks, seoses Riigikogu liikme Maret Maripuu volituste lõppemisega tema nimetamise tõttu Tööinspektsiooni peadirektori ametikohale on alates 2014. aasta 1. jaanuarist asunud Riigikogu liikmeks asendusliige Terje Trei. Teiseks, Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikme Terje Trei Eesti Reformierakonna fraktsiooni liikmeks. Kolmandaks, Riigikogu juhatus on kinnitanud Riigikogu liikme Terje Trei sotsiaalkomisjoni liikmeks. Neljandaks, Riigikogu juhatus on menetlusse võtnud Riigikohtu esimehe mullu 20. detsembril esitatud Riigikogu otsuse "Saale Laose Riigikohtu liikmeks nimetamine" eelnõu ja määranud selle juhtivkomisjoniks põhiseaduskomisjoni. Viiendaks, Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 9. jaanuaril esitatud Euroopa Komisjoni teatise eelnõu, mis käsitleb raskustes olevate mittefinantsettevõtete päästmist ja ümberkorraldamist, Euroopa Liidu asjade komisjonile. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja teatise eelnõu kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 23. jaanuar kell 16.
Head kolleegid, palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreerus 94 Riigikogu liiget, puudub 7.
Läheme selle nädala päevakorra kinnitamise juurde, kuid enne annan teada väikesest päevakorra muudatusest. Palun tähelepanu! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on teinud ettepaneku arvata ettekandja puudumise tõttu kodakondsuse seaduse § 29 muutmise seaduse eelnõu 459 esimene lugemine täiskogu teisipäevase istungi päevakorrast välja.
Selle täiendusega panen selle nädala päevakorra kinnitamise hääletamisele. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Poolt hääletas 94 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Päevakord on kinnitatud.

---

2. 15:13 Arupärimine parvlaevaliikluse tuleviku kohta (nr 369)

15:13 Esimees Ene Ergma

Alustame tänaste päevakorrapunktide menetlemist, st arupärimistele vastamist. Esimene on Riigikogu liikmete Kalle Laaneti, Lembit Kaljuvee, Rainer Vakra, Deniss Boroditši, Kalev Kotkase, Jaan Õunapuu, Helmen Küti, Eiki Nestori, Heljo Pikhofi, Neeme Suure, Rein Randveri, Indrek Saare, Andres Anvelti ja Inara Luigase möödunud aasta 20. novembril esitatud arupärimine parvlaevaliikluse tuleviku kohta (nr 369). Ma palun kõnepulti kolleeg Kalle Laaneti!

15:14 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Hea minister! Kõigepealt soovin kõigile ilusat tööaasta algust! 20. novembril möödunud aastal andis 14 Riigikogu liiget üle arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. See puudutab parvlaevaliikluse tulevikku. Ma ei hakka seda faabulaosa ette lugema, loen ainult küsimused. Meil oli viis küsimust. Esiteks: "Millal ja kelle poolt on läbi viidud analüüs või tasuvusuuring enne ainuaktsionäri otsust soetada riigile neli parvlaeva?" Teine küsimus: "Kuidas tagab AS Tallinna Sadam avatud turumajanduse tingimustes antud projektile asjaomase sektori keskmise aastase tasuvuse?" Kolmandas küsimuses oli meil väikene viga sees, tahan selle ära klaarida. See puudutas riigihanke korraldamist nelja uue laeva projekteerimiseks, ehitamiseks ja liinile saatmiseks ning tahtsime teada, kas pole lootusetult hilinetud, kui laevad peaksid liinile minema 1. jaanuaril 2016. Tegelikult on alguspäevaks vist planeeritud 1. oktoober 2016, seega pole lootusetult hilinetud. Neljandaks: "Miks ei edasta Teie poolt juhitav ministeerium Riigikogu liikmetele nende poolt palutud ja nende tööks vajalikku informatsiooni?" Viiendaks: "Käesoleva aasta riigieelarve teise lugemise järgselt suurendas Riigikogu parvlaevadotatsioone *ca* 600 000 euro võrra eesmärgiga tihendada liinigraafikuid. Kuidas on nimetatud raha kasutatud?" Aitäh!

15:14 Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kalle Laanet! Palun nüüd kõnepulti majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi!

15:16 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed, sh austatud arupärijad! Vastan sellele arupärimisele.

Esimene küsimus: "Millal ja kelle poolt on läbi viidud analüüs või tasuvusuuring enne ainuaktsionäri otsust soetada riigile neli parvlaeva?" Majandusministeerium alustas laevade soetamise analüüsimist oktoobris 2011. Erinevate stsenaariumide ja eelduste täpsustamise tulemusena jõuti Vabariigi Valitsuses heakskiidetud ettepanekuni mõni kuu tagasi. Peamisi järeldusi oli kaks. Esiteks jõuti seisukohale, et laevade soetamine riigi poolt oleks maksumaksjale märgatavalt odavam kui senise asjakorralduse jätkamine. Kokkuhoid tuleb eelkõige tänu väiksematele prahitasudele. Oleme praeguse informatsiooni põhjal ka rehkendanud, kui palju me kokku hoiame. Prahitasud oleks aastas kolme laeva korral *ca* 6 miljonit eurot ja kui võrrelda seda summat nelja laeva prahitasuga praegustel tingimustel, siis saame maksumaksjate säästuks 8 miljonit eurot aastas. Säästetav 6 miljonit eurot aastas moodustaks üle 40% praegusest toetusest ja oleks samas suurusjärgus kogu 2012. aasta piletituluga. Säästetava summa eest oleks sisuliselt võimalik lasta ehitada või osta neljas laev. Teine valitsuse arutelu järeldus oli, et lisaks raha kokkuhoiule väiksema toetuse näol võimaldab laevade soetamine riigi äriühingu omandisse ka reaalset konkurentsi liiniveo operaatori konkursil. See võimaldab teenust osutada väiksema toetusega. Analüüsi tulemuste alusel töötati välja riigile otstarbekaim lahendus parvlaevaühenduse tagamiseks. Selle kohaselt hangib riigile kuuluv äriühing neli uut või kasutatud parvlaeva ja need prahitakse hilisema operaatorikonkursi võitnud operaatorile.

Teine küsimus: "Kuidas tagab AS Tallinna Sadam avatud turumajanduse tingimustes antud projektile asjaomase sektori keskmise aastase tasuvuse?" Saarte ja mandri vahelise parvlaevaühenduse pidamisel pole viimased 20 aastat turukonkurentsi olnud. Alates 1994. aastast on nendel liinidel tegutsenud üks operaator, kuigi on korraldatud mitu konkurssi operaatori leidmiseks. Perioodil 2000–2012 on ühe reisi kulud kõnealustel liinidel kasvanud kaks-kolm korda. Osaliselt on kulude kasv seotud kvaliteedi tõusuga, kuid üldiselt on iga uue avaliku liiniveo lepingu sõlmimine toonud kaasa järjekordse hüppe kuludes ja riigi makstavates toetustes. Hüppeliselt kasvas avaliku liiniveo teenuse maksumus viimati 2006. aasta konkursi tulemusel. 2007. aastal oli laevaühenduse maksumus 4,4 miljonit eurot suurem kui enne konkurssi. See tähendas kasvu rohkem kui 40%.

Majandusministeeriumi andmetel ei ole kasutatud laevade turul mitte ühtegi sellist parvlaeva, mida saaks kasutada Saaremaa ja Hiiumaa liinidel, ilma et neid tuleks kõvasti ümber ehitada. Ei ole ka ette näha, et parvlaevaturg oluliselt järgmiseks, 2016. aasta lõpus algavaks lepinguperioodiks muutuks. Põhjus on lihtne. Üldiselt ehitatakse laevad konkreetseid liine silmas pidades ning Virtsu–Kuivastu ja Rohuküla–Heltermaaga võrreldavaid liine lähiregioonis lihtsalt ei ole, arvestades jääklassi ja madala süvise nõudeid. Seega oleksime 2016. aasta lõpus suure tõenäosusega taas olukorras, kus operaatorikonkursil osaleb ainult üks teenusepakkuja ning turukonkurentsist või turumajandusest

üldse on sellises olukorras raske rääkida. Konkurents lihtsalt puudub ja see võimaldab riigi käest küsida ebamõistlikult kõrget hinda. Seega on vajalik riigi kui investori tegutsemine ning vastavalt riigiabi reeglitele peab riik investorina käituma samamoodi kui erainvestor. Sellest printsiibist lähtudes peab ka riigi äriühing teenima oma investeeringult mõistlikku kasumit. Mõistlikuks kasumiks peetakse konkreetse sektori keskmist kasumlikkust. Seega on riigi äriühingul võimalus ja ka kohustus küsida laevade tulevastelt kasutajatelt tasu, mis katab tema kulud ja võimaldab teenida mõistlikku kasumit.
Kolmas küsimus: "Kas riigihanke korraldamine nelja uue laeva projekteerimiseks, ehitamiseks ning liinile saatmiseks 1. jaanuaril 2016 pole mitte lootusetult hilinenud?" Ei ole, sest esiteks ei räägi me siin 1. jaanuarist 2016, vaid 1. oktoobrist 2016. Teiseks, kui konkursi tulemusena ehitatakse uued parvlaevad, millest mõni võibki valmida hiljem kui 2016. aasta oktoobris, siis tuleb vahepeal lihtsalt välja kuulutada riigihange samadel tingimustel nagu senini ja riik ei pea sõlmima operaatorilepingut kümneks aastaks, vaid seda võib teha ka lühemaks ajaks, kuni riigi äriühingu soetatud laevad on valmis liinile tulema. Lisan, et arvestades kõnelusi, mida on peetud praeguste laevade omanike ja nende esindajatega, ei saa rääkida ilmtingimata vajadusest ka uus laev ehitada, vaid me ootame endiselt, et konkursil osaleks ka praegu liine teenindavate laevade omanikud.
Neljas küsimus: "Miks ei edasta Teie poolt juhitav ministeerium Riigikogu liikmetele nende poolt palutud ja nende tööks vajalikku informatsiooni?" Riigikogu liige Kalle Laanet on soovinud, et talle edastataks 12. septembril 2013. aastal Riigikantselei saadetud ja 26. septembril 2013. aastal valitsuskabineti nõupidamisel arutlusel olnud materjal mandri ja saarte vahelise parvlaevaliikluse tuleviku kohta. Sellel materjalil on märge "Asutusesiseseks kasutamiseks", ja seda kahel põhjusel. Materjal esitati enne otsuse vastuvõtmist ning sisaldab praeguste laevaomanike ärisaladusi. Ministeeriumil on lepinguline kokkulepe mitte levitada konfidentsiaalset äriinfot, mida me oleme saanud praegustelt laevaomanikelt. Selle tõttu saigi Riigikogu liikmele härra Laanetile edastatud kokkuvõte, mis ei sisaldanud ärisaladuseks olevaid arve. See härra Laanetit ei rahuldanud ja ta palus kogu materjali, rõhutades Riigikogu liikme õigusi. Selle tulemusena edastati härra Laanetile 25. novembril e-kirja teel teade, et ministeerium on valmis talle dokumendi edastama. Samas paluti härra Laanetilt kinnitust, et ta täidab kirjalikus dokumendis sisalduva info konfidentsiaalsena hoidmise kohustust. Seda kinnitust me härra Laanetilt aga ei ole saanud. Lühike vastus on, et me oleme kohustatud kaitsma kolmandate isikute ärisaladusi, mis meile on teada antud.
Viies küsimus: "Käesoleva aasta riigieelarve teise lugemise järgselt suurendas Riigikogu parvlaevadotatsioone *ca* 600 000 euro võrra eesmärgiga tihendada liinigraafikuid. Kuidas on nimetatud raha kasutatud?" Kõigepealt meenutuseks, et 2013. aasta riigieelarve menetlemise ajal oli menetluses ka parvlaevapiletite hinna tõusu puudutav määrus. Lisaeraldise eesmärk oli eelkõige tagasi hoida piletite kallinemist. Tänu sellele lisaeraldisele tõsteti piletihindu *ca* 15% plaanitud 25% asemel, et tagada jätkusuutlik ja reisijate vajadusi arvestav graafik. Aasta alguses kavandatud reisid on kõik teostatud. Seejuures on riigi finantseerimisel selle aasta esimese kümne kuuga tehtud võrreldes 2012. aasta sama perioodiga Virtsu–Kuivastu liinil *ca* 475 reisi, Heltermaa–Rohuküla liinil *ca* 115 reisi ja Sõru–Triigi liinil 73 reisi rohkem. Graafikute tihendamise tõttu suurenesid 2013. aasta liiniveokulud enam kui 500 000 euro võrra. Liiniveokulud kokku suurenesid veidi rohkem kui 1,2 miljoni euro võrra, üle 40% sellest tulenes reisijate arvu kasvust. Lisaks aasta alguses kokkulepitule on aasta lõikes tehtud lisareise kõigil kolmel parvlaevaliinil, kui see on olnud põhjendatud ja vajalik.
On oluline märkida, et parvlaevade liiniveokulud kaetakse kahest allikast: riigieelarve eraldis ja jooksvalt laekuv piletitulu. 2013. aasta eelarve ülejääk tekkis eelkõige tänu arvatust suuremale piletitulu laekumisele. Aasta algul nii suurt tulu ei prognoositud, piletite kallinemise tõttu eeldati, et reisijate arv ei suurene, aga tegelikult on nõudlus kasvanud. Usume, et suure osa sellest võib kanda väga ilusa ja sooja suve arvele, mis turistidevoogu kasvatas. Kulusid aitas kokku hoida kütusehinna langus, osaliselt on aidanud toetust vähendada kommertsreiside mitteaktsepteerimine. Samas on see ka piletitulu riigi toetuse arvestusest välja viinud.
Lähenemine, et riigieelarvest eraldatud summa on sihtotstarbeline eraldis, mis igal juhul tuleb vedajale välja maksta, olenemata sellest, kas reisidele on nõudlust või mitte, ei ole põhjendatud. Ühistranspordi eelarvelisi vahendeid tuleb kasutada säästlikult, arvestades tegelikku nõudlust ja vajadust. Asjaolu, et piletitulu on suurem, kui planeeritud, ei tähenda, et maksumaksja raha tuleb igal juhul ära kulutada ja teha reise ka aegadel, kui selleks vajadus puudub. 2013. aastal kasutamata jäänud summa läheb käiku tänavu. See võimaldab meil katta liiniveo suurenevaid kulusid ning hoida ära järjekordset hinnatõusu, mida see muidu tingiks. Seega, raha kasutatakse sihtotstarbeliselt ühistranspordi toetamiseks. Aitäh!

15:26 Esimees Ene Ergma
Suur tänu, härra minister! Alustame küsimustele vastamist. Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

15:26 Lembit Kaljuvee
Aitäh, proua esimees! Hea minister! Reisirongide puhul oli tegemist vanade amortiseerunud rongidega, aga saarte vahel liiguvad meil väga head laevad. Te ise alles hiljuti tänasite siin puldis härra Leedot, et nii hästi teenindatakse liine, aga küsimus olevat selles, et liiga palju raha küsitakse. Kas te olete ministeeriumis tõsiselt mõelnud sellise asja peale, et kui praegune teenindaja võidab 2016. aasta konkursi, mis siis riik nende nelja tellitud laevaga peale hakkab? Kui neid turul saada ei ole, siis ilmselt turg neid ei taha.

15:27 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Aitäh! Küsin vastu, millisest konkursist te räägite. Veel kord: kui riik laevu ei hangi, ükskõik kas siis pruugituid või uusi, siis tõenäoliselt 2016. aasta konkursi tulemused toovad kaasa maksumaksja raha oluliselt enama kasutamise. Ma mainisin siin, et kolme laeva hankimise puhul me hindame kokkuhoiuks 6 miljonit eurot, nelja laeva puhul 8 miljonit eurot, seda põhiliselt tänu väiksematele prahitasudele. Seega on tegu puhtalt kapitalikuludega. Arvestades turu keskmist ja mõistlikku tootlust ning võlaressurssi, millele riik ligi pääseb, on võimalik see kapitaliinvesteering teha tunduvalt mõistlikumalt. Seejärel saab riik korraldada operaatorikonkursi, nagu me oleme neid käivitanud väikesaartega ühenduse pidamiseks. On alust arvata, et sellisel juhul tuleb ka tegelik konkurss. Varasemad kogemused olid sellised – ma viitasin siin 2006. aastale, aga ka 2004. aastal tehti kaks konkurssi, kus said osaleda ainult need, kellel olid olemas laevad, mis sobivad Saaremaa ja Hiiumaaga ühenduse pidamiseks –, et oli ette teada, et on vaid üks pakkuja. See on tähendanud märkimisväärset maksumaksja koormuse kasvu.

15:28 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Kalle Laanet!

15:29 Kalle Laanet
Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Ühes viimases infotunnis, kui ma küsisin teie käest selle 600 000 euro eraldamise kohta, te vastasite, et vedaja on kogu raha kätte saanud. See olevat rumal jutt, et midagi on puudu. Aga vaatame neid lukku löödud arve. 2013. aasta riigieelarve kirjutab ette eraldada 15 687 000 eurot, teie aruanne näitab, et vedaja on kätte saanud 15 297 873 eurot. Need arvud päris ei kattu. Ma mõistan seda ühtpidi – teil oli eelmise aasta lõpp väga kiire ja väga palju probleeme. Kas te tunnistate, et infotunnis antud informatsioon oli vale?

15:30 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Kindlasti mitte. Teate, see küsimus on mulle väga tuttav. Sattusin ise ka suvel Saaremaale. Kuressaare on väike linn, ma tean seal peaaegu et komakohti. Veel kord: riik tellib ühendusi. Kui palju ühendusi on vaja, selle üle peetakse kohaliku kogukonnaga pikki ja keerulisi läbirääkimisi. Riik jälgib väga tähelepanelikult nõudlust ja maksab just sellest tulenevalt kinni iga reisi. Riigi raha selleks tuleb kahest allikast: üks on piletitulu ja teine riigieelarve dotatsioon.

15:30 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Heimar Lenk!

15:30 Heimar Lenk
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra minister, kuidas see saal saab teie sõnu uskuda? Kui me läksime üle avatud elektriturule, siis te väitsite sellest puldist, et elektri hind läheb alla. Veel olete rääkinud, kui edukas on meie põlevkivitööstus kaugel kodust. Oleme teilt kuulnud, kui suur tulevik on Estonian Airil Taskila juhtimisel, ja muud sellist, kui hästi kõik läheb ja kuidas kõik vead parandatakse ära ning üldse kõik läheb korda uue juhtimise all. Me näeme, et tulemusi pole. Rääkisime uutest diiselrongidest. Nüüd

näeme, et me oleme ... ei oskagi öelda, kuhu me jõudnud oleme. Tähendab, kõik need ettevõtmised, mida te siit puldist olete kiitnud, on suures osas liiva jooksnud. Kuidas me siis saame uskuda teie sõnu, et praamid hakkavad hästi käima ja tuleb nad riigistada jne?

15:31 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Kõik teie väited on sellise suhteliselt keskpärase, isegi läbikukkunud propagandisti ebatäpne jutt, et mitte öelda vale. Aga kui te esitate mulle lisaküsimusi nende viie väite kohta, siis ma hakkan neid järjest kommenteerima – alates sellest, mis puudutab elektrituru toimimist ja ka võimalikke investeeringuid põlevkivitööstusesse väljaspool Eestit. Aga sellisel kujul, nagu te oma väited sõnastasite – jäägu see teie südametunnistuse peale, kui te seda kõike usute. Soovitan mitte uskuda, vaid töötada algmaterjalidega, konkreetse informatsiooniga. Küllap teete siis hoopis teistsugused järeldused.

15:32 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski!

15:32 Jevgeni Ossinovski
Aitäh! Töötades algmaterjali ja faktidega, olen ma jõudnud selgele arusaamale, et kuna teile meeldivad Stadleri rongid, siis te olete ostnud nendele liinidele, kus sõidu pikkus on kaks-kolm tundi, linnalähivaguni kujundusega rongid, kus puuduvad tamburid, mis hoiaksid vagunis sooja, kus istmed on vastakuti, nii et inimesed ei saa seal normaalselt istuda, ja kus pole piisavalt nagisid, kuhu riideid riputada. Nüüd hakkab majandusministeerium ostma uusi praame. Kas ei ole ohtu, et ostetakse näiteks kruiisilainerid saarte vahele liikuma? Vahest kehtib täpselt samasugune loogika – need lihtsalt meeldivad teile rohkem kui mõnd muud tüüpi laevad?

15:33 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Esitasite kas-küsimuse. Vastus on: ei ole.

15:33 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Kalvi Kõva!

15:33 Kalvi Kõva
Aitäh, Riigikogu esimees! Hea minister! See suund, et riik endale laevad muretseb ja ise operaatoriks hakkab, iseenesest mulle meeldib. Aga mind teeb murelikuks selleks ette nähtud aeg. 2016. aasta oktoobris peaksid need laevad olema valmis inimesi peale võtma ning mandri ja saarte vahel sõitma hakkama. Praegu te olete selle töötsükli algusjärgus, alles hakkate hankeid välja kuulutama. Vahest oleme aastal 2016 sellises seisus, et peame olemasolevad laevad Saaremaa Laevakompaniilt lihtsalt ära ostma?

15:34 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Küsimus, kas aega ikka jätkub, on kindlasti õige. Ma juba vastasin sellele, kui kolmandat küsimust käsitlesin. Samas kuulsin teie pinginaabri kahtlusi – tema pakkus sellist lahendust, et me kuulutaksime välja konkursi 2016. aasta kevadel. Aga siis me saaksime tulemuse, mis maksumaksjatele kuigi meeldiv ei ole. Usun tegelikult, et me oleme päris mõistlikus graafikus.
Meie soov on kindlasti teostada see üleminek praeguste operaatorite ja ka laevaomanikega sisulises koostöös. On täiesti ilmne, et see toob kaasa riigi efektiivsuse kasvu. Loomulikult on inimesi, kellele see plaan eriti ei meeldi. Aga oleks tore, kui Riigikogu ja teisedki teeksid endale selgeks, et tõenäoliselt oleks kõigil maksumaksjatel mõistlik selle plaaniga kaasa minna. Sellest hetkest, kui praegused laevade omanikud ja liinioperaatorid saavad aru, et Riigikogus ei ole nende seisukohast ühtegi nõrka fraktsiooni, läheb koostöö ehk veel paremini, kui me seda seni oleme teinud. Tegelikult võib aega vaata et ülegi jääda. Laevade omanikud on meiega olnud ühenduses 2010. ja 2011. aastast ning nad on tegelikult väljendanud ühel või teisel moel soovi, et riik saaks nende laevade omanikuks. Kui riigi äriühing selle konkursi korraldab ja nad otsustavad selles osaleda, siis jääb aega isegi üle. See on kindlasti väga oluline

vaatepunkt. Ma ei tea, mida omanikud praegu arvavad, eks nad peavad kaaluma, kuidas tegutseda. Kuid nad on väljendanud selget soovi müüa riigile kolm laeva, mis on ju ehitatud just Saaremaa ja Hiiumaaga ühenduse pidamiseks.

15:36 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Rainer Vakra!

15:36 Rainer Vakra
Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Kõigepealt kiidan teid, et te olete mõistnud, et teatud juhtudel on tõepoolest majanduslikult otstarbekas, kui riik on peremees. Olgu näiteks kas või rongi- ja laevaliikluse korraldamine. Mul on teile lühike küsimus. Kas teil pole hirmu, et teie ministeeriumis on, nimetagem neid nii, kallutatud jõud, kes ei suuda või ei soovi teie riigimehelikke sotsiaaldemokraatlikke ideid korralikult ellu viia?

15:36 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Jälle kas-küsimus! Kindlasti ei. Ministeeriumis töötavad selles valdkonnas väga pühendunud ja professionaalsed analüütikud. Ei ole sellist muret.

15:36 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Karel Rüütli!

15:37 Karel Rüütli
Aitäh! Lugupeetud minister! Ma võib-olla mõistaksin teie eesmärke paremini, kui riik võtaks opereerimise enda peale ning laevade teenuse osas kuulutaks avaliku hanke ja konkursi välja. Praegu ma ei saa päris täpselt aru, miks te arvate, et näiteks AS-i Tallinna Sadam tütarettevõte saavutab avatud turumajanduse tingimustes paremaid tulemusi kui praegune operaator. Me ju enam-vähem teame, kui palju laevad maksavad ja kui palju maksab teenindamine. Kas te arvate, et teil õnnestub uusi laevu saada odavamalt, kui sai senine liinioperaator ja laevade omanik?

15:37 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Lihtsalt infoks: valitsuses olid kaalumisel ka muud riigi äriühingud, kes võiks seda tööd teha. Ja üks asi tuleb lisaks sellele sammule riigis kindlasti veel teha. Riigi kinnisvara koondati kunagi ühte äriühingusse ja tegelikult on ka riigi laevapark läinud nii suureks, et samm-sammult oleks mõistlik riigi laevastu koondada ühtse haldamise alla. Ma ütlesin siin välja väga konkreetsed arvud. Need arvud baseeruvad põhjalikul analüüsil, mida tehes lähtuti olemasolevatest laevade kapitalikulu kujunemise täpsetest andmetest. Põhiline võit tuleb esiteks sellest, et tootlikkuse määr on praegu märksa kõrgem, kui võiks olla mõistlik, arvestades võimalikke kreeditore. See on märkimisväärne võit. Ja teiseks, nagu on näidanud mitmed investeeringud, on riigi äriühingule raha hind tegelikult odavam kui tavalisele äriühingule. See on praegune reaalsus. Sealt tuleb märkimisväärne kokkuhoid.
Lisaks, seda on küll raske hinnata ja võib-olla pole see vajalik, aga kui riigil on võimalik korraldada sisuline konkurss, siis ehk me näeme siiski Eesti laevaoperaatorite turul mitut osalejat. See on täiesti omaette teema. Siin räägiti palju rongidest. Rongide puhul on pigem probleem selles, et me peame väga professionaalselt analüüsima, kas turul on ikka võimalik mitmel operaatoril tegutseda. Laevaühenduse tagamisel me näeme, et see võib olla võimalik, ja ma arvan, et me saame ausama ja läbipaistvama hinna, kui toimib läbipaistev operaatorfirmade konkurents, infrastruktuur laevade näol on aga riigi kontrolli all. Aga sellest kokkuhoiust või võidust, mis sealt tuleb võrreldes tänasega, on mõtet rääkida siis, kui konkurss on läbi viidud.

15:38 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Neeme Suur!

15:40 Neeme Suur
Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Kuna hangete väljakuulutamiseks ja uute laevade ehitamiseks on aeg ilmselgelt napp, kas siis tegelikult kogu see parvlaevade hankimise protsess jõuab

meil ikkagi lõpuks sinna välja, et Saaremaa, Hiiumaa ja Muhumaa ehk kolm olemasolevat parvlaeva ostetakse praeguste omanike käest ära? Kas see ongi tagavaraväljapääs, kui aega puudu jääb?

15:40 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Valitsus soovib läbi viia konkursi – rõhutan, konkursi, mitte hanke – kahe erineva optsioonina, nii laevade ehitamiseks kui ka laevade ostmiseks, kui need vastavad riigi määratletud tingimustele. Mis puutub nendesse tingimustesse, mis me määrame, siis olemasolevate laevade investorid on teinud väga head tööd. Võib rääkida mingitest üksikutest parameetritest, mida võib kohendada, arvestades praktikat, aga üldiselt on laevad nende liinide jaoks mõeldud ja hästi tehtud. Veel kord: see konkurss on mitme optsiooniga. Loomulikult on oluline küsimus, kas olemasolevad laevaomanikud osalevad sellel konkursil ja pakuvad oma kolme laeva või mitte. Ma ei oska nende eest vastata. Kui ei tulda pakkuma, siis on riigil võimalik lasta laevad ehitada. Kui me vaatame laevade ehituse ja projekteerimise ajagraafikut, siis parimal juhul saab laeva valmis kahe ja poole aastaga, mitme laeva puhul läheb tõenäoliselt natuke kauem. Nii et ma möönan, et kui tuleb kõik neli laeva uued ehitada, siis võib tekkida mingi keeruline periood, aga usun, et sel juhul on võimalik operaatoriga kokkulepe saavutada. Me võime alati teha hanke kas aasta peale või kahe aasta peale, sõltuvalt sellest, milline seis täpselt on.

15:42 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

15:42 Tarmo Tamm
Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Minu arvates on õige, et riik oleks laevade omanik. Küsimus on selles, kuidas neid omandada – kas lasta ehitada või osta turult. Kas ei võiks üritada osta neid turult aasta enne seda, kui teha see konkurss koos laevade ehitamisega? Kas see annaks selgema pildi ja ka hinnavõrdluse? Või mõtlen ma valesti?

15:42 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
See konkurss on ikkagi mõeldud laevade ostmiseks ja/või ehitamiseks. Igal juhul on meil vaja ühte laeva juurde, see on valitsuse seisukoht. Me teame, et uusi laevu on praegustel investoritel kolm tükki. See aga on vist konsensuslik arusaam, et Saaremaa ja Hiiumaa liinide teenindamiseks on vaja nelja laeva. Kui meile pakutakse neid kolme laeva, siis üks tuleb ikka juurde ehitada. Nende laevade opereerimise leping kehtib nii või teisiti 2016. aasta lõpuni ja siis on võimalik hakata nende baasil operaatori konkurssi ette valmistama. Siin ei ole vastuolu. On lihtsalt see vähese aja mure, millest siin on täna räägitud, aga kolme laeva osas see langeb ehk ära. Neljanda laeva küsimus tuleb muidugi lahendada, see tuleb kindlasti ehitada, kui me mõtleme 20–25 aasta peale ette.

15:42 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Jaan Õunapuu!

15:43 Jaan Õunapuu
Aitäh! Austatud minister! Läbi aastate on parvlaevaliikluse korraldamine kirgi tekitanud ja üks sinu eelkäijaid on selle pärast pidanud oma ameti maha panema. Teine probleem on see, mis puudutab ministeeriumi enesekehtestamist. Siin öeldakse, et dotatsioonid on suured ja firma püüab kogu aeg selle poole, et neid suurendataks. Mulle jääb natuke arusaamatuks, kas ministeeriumil siis ei ole oma hoobasid, et kogu teemat paremini kontrolli all hoida ja teenus maksumaksjale odavamalt tagada. Aga küsimus on konkursi korraldamise ning laevade ostmise või ehitamise kohta. Kas selleks on võimalik analoogselt rongidega kasutada väljastpoolt Eestit tulevat raha või seda ei ole võimalik teha?

15:44 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts
Ma ei saanud päris hästi küsimusest aru. Sinu esimene küsimus oli, kas ministeerium ei suuda vedajat ohjeldada. Veel kord: dotatsiooni määr, operaatori prahitud laevad ja piletihindade kujundamine on praeguse operaatoriga kokku lepitud pärast 2006. aasta konkurssi. Kui te mu vastust kuulasite, siis teate, et tavaliselt on juhtunud nii, et igal niisugusel konkursil on laekunud üks kvalifitseeritud pakkumine sääraste laevadega, mis meid rahuldavad. Sealt kehtestuv hind koos erinevate

hinnaindeksitega kujundabki riigi dotatsiooni.
Täna me räägime sellest, mis hakkab juhtuma 2016. aastal korraldataval konkursil. Eelmine kord, kui konkurssi viis läbi Savisaar – ma eeldan, et parima tahtmise juures –, kasvas dotatsioon varem kehtinuga võrreldes 40%. See tegi 4,4 miljonit eurot aastas juurde. Päris võimas hüpe! Praegune operaator on mures ja deklareerib, et tema tegevus on kahjumlik, kuna prahitasud on väga suured. Tal on ju kolm uut laeva. Riigi mure see otseselt ei ole, aga selles ongi küsimus. Miks muidu Kalle Laanet kogu aeg esitab mulle mitmesuguseid süüdistusi ja aeg-ajalt Eesti Päevaleht annab mulle oma juhtkirjas juhtnööre, kuidas selles vallas toimetada. Me ei saa kahjuks praegu vastu tulla, et aidata operaatori võetud prahitasude kohustusi täita ja seal vahel tegutsevaid muid ettevõtteid aidata. Igaüks tahab oma leivale võid määrida, neid kohustusi muudkui riigi ette tuua ja paluda dotatsiooni kasvu. Selles osas oleme kogu aeg väga kindlalt oma positsioonil seisnud ja pakume nüüd lahendusvarianti, kuidas tagada ühendus saartega nii, et see on kõigi maksumaksjate seisukohast mõistlik ning tegelikult, ma usun, kasulik ka laevaomanikele ja operaatoritele. Aga küsimusest ma ei saanudki päris aru. Kas raha tuleb väljast või seest? Raha on raha, kuskilt ta tuleb.

15:46 Esimees Ene Ergma
Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, lugupeetud minister! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Palun kolleeg Kalle Laaneti läbi rääkima!

15:47 Kalle Laanet
Austatud juhataja! Head kolleegid! Hea minister! Ma tahaksin lahti seletada neljandat küsimust. See puudutab Riigikogu liikmetele informatsiooni edastamist. Jah, mina olin see, kes pöördus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poole, nagu härra minister väitis. Aga ma ei pöördunud nende poole mitte kui üks Riigikogu liige, vaid ka kui parlamendi saarte ühenduse juht. Olin saadikuühenduse liikmetega kokku leppinud, et mina küsin neid materjale. Teiseks, kui me pikaaegse suhtlemise käigus olime ministeeriumilt vastused saanud – see võttis iga kord aega nädala või natuke rohkem –, siis konfidentsiaalsuslepingule ma tõesti alla ei kirjutanud. Saatsin Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumisse vastusmeili, öeldes, et minul ainuisikuliselt ei ole seda informatsiooni vaja, seda on vaja Riigikogu saarte ühendusele, arutamaks tulevikku. Palusin neilt vastust, aga see jäi saamata. Nii palju selle küsimuse selgituseks. Minister jättis mulje, et mina jätsin midagi tegemata, aga tegelikult jättis ministeerium minu viimasele meilile vastamata. Ausalt öeldes olen ma pöördunud ka Riigikogu Kantselei ametnike poole küsimusega, kas ei oleks vaja seadust muuta, et Riigikogu liikmed saaksid ministeeriumidelt alati informatsiooni, mida nad oma töö tegemiseks vajavad. Aitäh!

15:48 Esimees Ene Ergma
Suur tänu! Palun, kolleeg Kalev Kotkas!

15:48 Kalev Kotkas
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid ja lugupeetud minister! Üldine põhimõte korraldada tulevikus parvlaevaühendus mandri ning Hiiumaa ja Saaremaa vahel riigile kuuluvate laevadega ja operaatori leidmine konkursi korras on põhimõtteliselt väga õige. Sellest rääkis kunagine teede- ja sideminister Toivo Jürgenson juba 2000. aastal. Toona oli see väga julge seisukoht, sest juba siis arvati, et riik on halb peremees. Kahjuks on Jürgensoni sõnumi kohalejõudmine üle kümne aasta aega võtnud. 2011. aasta detsembris valmis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel põhjalik selleteemaline uuring, mis veel kord tõestas riigilaevadel baseeruva ühenduse õigsust ja põhjendatust. Paraku lasti veel kaks aastat lihtsalt mööda minna ja alles mullu sügisel otsustas valitsus tegutsema hakata. Sotsiaaldemokraate teeb murelikuks teadmine, et selle pisut rohkem kui kahe ja poole aastaga, mis lahutab meid praeguse liinilepingu lõppemisest, ei ole võimalik ette valmistada ning läbi viia hanget nelja uue parvlaeva projekteerimiseks, ehitamiseks ja ka valmis ehitamiseks. Lihtsalt laevaehitustehastes ei ole kuskil sellist vaba võimsust ootamas, et äkki keegi tahab lasta piltlikult öeldes üleöö neli parvlaeva valmis ehitada. On tõesti olemas ka teine variant, et riik ostab praeguse operaatori kasutatavad laevad ära, aga neid on kolm sobivat vajamineva nelja asemel. Üks tuleb ikkagi juurde leida või ehitada. Kuna otsustamine ja tegutsemine on veninud lubamatult kaua, siis on selle teise variandi realiseerumine kõige tõenäolisem. See aga tähendab ka seda, et riik on ennast venitamisega teatud

mõttes nurka mänginud. Viimasel hetkel ainukesi turul saada olevaid sobivaid laevu müües dikteerib hinna ju müüja, nii et riik on selle tehingu puhul selgelt nõrgem pool. Praegu tuleb väga targalt tegutseda, et 2016. aasta sügisel ei tabaks meid uus Elroni tüüpi segadus. Aitäh!

15:50 Esimees Ene Ergma
Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised.

---

3. 15:51 Arupärimine perearstisüsteemi kohta (nr 365)

15:51 Esimees Ene Ergma
Läheme järgmise arupärimise juurde. Riigikogu liikmed Marika Tuus-Laul, Vladimir Velman, Lauri Laasi, Ester Tuiksoo, Priit Toobal, Viktor Vassiljev, Kalev Kallo, Urbo Vaarmann ja Mailis Reps esitasid möödunud aasta 11. novembril arupärimise perearstisüsteemi kohta. Palun kõnepulti kolleeg Marika Tuus-Lauli!

15:51 Marika Tuus-Laul
Austatud eesistuja! Hea minister ja kolleegid! Me esitasime selle arupärimise natuke rohkem kui kaks kuud tagasi ja selle teema on perearstisüsteem. Me teame, et perearstisüsteemis nagu ka tervishoius laiemalt on praegu siiski väga palju probleeme. Need probleemid tõi paari aasta eest väga teravalt välja Riigikontroll oma põhjalikus auditis "Perearstiabi korraldus". Riigikontroll tõi esile, et perearstiabi kättesaadavus on halvenenud ja ooteajad on pikenenud. Nüüd on need probleemid veelgi teravamad. Eriti puudutab arstiabi halva kättesaadavuse probleem just maapiirkondi. Me seisame silmitsi personalipuudusega. Arstide ja teiste tervishoiutöötajate väljaränne on meil, nagu teada, väga suur. Osa arste töötab põhilise aja piiri taga ja vaid mõned päevad kuus siin, mis loomulikult patsiente ei rahulda. Isegi siis, kui perearstina asuvad tulevikus tööle kõik arstid, kes perearstiõppe läbi on teinud, on meil mõne aasta pärast üle poolesaja perearsti vähem kui praegu, seda ka põhjusel, et selle aja jooksul jõuab 72% praegustest perearstidest pensioniikka.
Suur küsimärk on seotud arstide koolitusega. Teame, et Eesti Arstide Liiduga pole siin kokkulepet saavutatud. Õigemini, kokkulepe oli ja see kirjutati alla, aga praegu toimib valitsus teisiti. Ka siin on põhiline küsimus ikkagi see, et tulevikus ei ole meil küllalt perearste. Me ei tea, kui palju meil neid arste praegu tegutseb. Kui me lähtepunkti ei tea, siis me ei oska ka midagi planeerida. Loomulikult on suured probleemid alarahastatus, uuringuraha vähesus, ajapuudus ja maa-arstide väike sissetulek. Üks probleem on ka see, et patsiendid sooviksid koduvisiite, kas või ainult haigete laste juurde, aga arstid neid visiite praegu teha ei jõua. Eraldi küsimus, mida minister teiste küsimuste kõrval võib-olla natuke valgustab, on uute esmatasandi perearstikeskuste ehk tervisekeskuste loomine. Meid huvitab, kui kaugel sellega ollakse, kui palju neid keskusi tehakse, kes nendest ilma jääb ja milline hakkab olema perearstiabi kättesaadavus maapiirkondades, kas veelgi halvem kui praegu. Aitäh!

15:52 Esimees Ene Ergma
Suur tänu! Palun kõnepulti lugupeetud sotsiaalministri Taavi Rõivase!

15:54 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Austatud Riigikogu juhataja! Head Riigikogu liikmed! Vastan teie arupärimisele perearstisüsteemi teemal. Loen ette ka küsimused.
Küsimus nr 1: "Riigikontrolli soovituse kohaselt tuleks riigil tagada perearstiõppe residentide arv vajalikus mahus. Lisaks peaks riik rakendama meetmeid, mille abil tuua vastava haridusega, kuid praegu perearstina mittetöötavad inimesed sektorisse tagasi. Kuidas hindate Riigikontrolli soovituse efektiivsust ja millised võiksid Teie hinnangul olla konkreetsed meetmed, millega perearstina mittetöötavad inimesed sektorisse tagasi tuua?" Juhin tähelepanu, et viidatud Riigikontrolli audit tehti üle-üle-eelmisel aastal. Päris palju on selle aja jooksul juba ka muudetud ja on astutud mitmeid samme. Aga võtame järjekorras. Minu meelest ei ole mingit kahtlust selles, et arstide põhiõppe koolitustellimuse mahtu tuleb suurendada, see käib täpselt samamoodi ka teiste tervishoiutöötajate kohta. Seda seisukohta ei toeta mitte ainult Sotsiaalministeerium, vaid ka Raul-Allan Kiiveti, Helle Viski ja Toomas

Asseri uurimus "Eestis töötavate arstide arvu prognoos aastaks 2032". Samuti toetab seda seisukohta tervishoiu hea tahte koostöökokkulepe, millel on 22 osapoolt. Seda koostades saime sektori ühel häälel kõnelema. Ma olen teinud sektori nimel asjakohase ettepaneku Haridus- ja Teadusministeeriumile ning väga loodan, et haridus- ja teadusminister seda sellisena ka aktsepteerib.
Me oleme koostöös Tartu Ülikooli arstiteaduskonnaga esitanud arstide põhiõppe koolitustellimuse mahu aastani 2019. Seda tehes arvestasime peale vajaduste ka ülikooli võimekust ehk need arvud, mis me oleme tervishoiusektori nimel Haridus- ja Teadusministeeriumile esitanud, on kindlasti realistlikud. Ei vasta tõele, nagu meil ja arstide esindajatel oleksid siin erinevad arvamused. Vastupidi, perearstide selts ja arstide liit on olnud nende arutelude osapool ning igati toetanud ministeeriumi samme, et arstide põhiõppe vastuvõtu mahtu suurendada. Ma arvan, et sellest toetusest on meile väga suur abi olnud. On selge, et kui terve sektor räägib ühel häälel, siis on see hääl tugevam. Samuti oleme suurendanud residentuurikohtade arvu just nimelt peremeditsiinis. Oleme suurendanud ka perearstide koolitustellimust.
Riik on vahepealsel ajal, peale seda, kui valmis viidatud Riigikontrolli aruanne, võtnud meetmeid, et arste tervishoiusektorisse tagasi tuua. Me oleme loonud projekti "Arstid tagasi tervishoidu". Selle raames on täienduskoolitust korraldatud kolmel korral. Projekti eesmärk on võimaldada arstiteaduskonna lõpetanutel, kes ei tööta praegu arstina või kes ei ole kantud tervishoiutöötajate registrisse, kui erialakeeles öelda, tulla uuesti Eesti tervishoiusüsteemi tööle. See on kolmekuuline programm, mille jooksul toimub praktika ja teoreetiline koolitus. Programmis osalejad teevad ka eksami. Me rahastame seda programmi Sotsiaalministeeriumi eelarvest. Selle on praeguseks läbi teinud juba 42 arsti. Programmi populaarsus on ületanud meie ootusi, seda paljuski ka tänu väga positiivsele avalikule tähelepanule. Seetõttu usun, et selle mahtu võiks lähitulevikus veelgi kasvatada. Tunnistagem, et kui tuua arstiharidusega inimene, kes töötab praegu väljaspool tervishoiusektorit, tervishoidu tagasi, siis on see ühiskonnale esiteks märksa kiirem ja teiseks rahaliselt palju soodsam võimalus kui uute arstide nullist alates väljaõpetamine. See ei tähenda, et me ei peaks uute arstide väljaõpetamisega intensiivselt tegelema, aga arstiharidusega inimesi tervishoidu tagasi tuua on lihtsalt märksa kiirem lahendus.
Küsimus nr 2: "Riik maksab noortele arstidele lähtetoetust, hetkel on lähtetoetuse summaks 15 000 eurot. Käesoleval aastal muudeti toetuse taotlemise tingimusi. Eesmärk on muuta lähtetoetuse taotlemine lihtsamaks ja paindlikumaks. Lähtetoetus ei ole senini arstide seas populaarsust kogunud, nt eelmisel aastal taotles (Siin on viidatud 2012. aastale, kuna see arupärimine on esitatud mullu. – T. R.) lähtetoetust vaid üks inimene. Kas lähtetoetuse taotlemise tingimuste muudatustega võime prognoosida maapiirkonda tööle asuvate perearstide arvu kasvu?" Jah, vastab tõele, et 2012. aastal taotles ja sai lähtetoetust vaid üks inimene. Vastab tõele, et me seejärel tegime süsteemi paindlikkuse suurendamiseks muudatusi. 2013. aastal laekus kaheksa taotlust, millest kuus rahuldati. Nendest kuuest rahuldatud taotlusest kolm olid esitanud perearstid. Võrreldes eelneva aastaga taotluste arv kasvas ja paistab, et see trend jätkub. Loodetavasti on lähtetoetus tulevikus veelgi tõhusam meede. Kohtusin hiljuti ühe väikese, Vene piiri ääres asuva valla vanemaga. Me arutasime ühiselt seda, et lähtetoetus kombineerituna valla meetmetega (see vallavanem pakkus, et vald võiks näiteks korteri anda) võiks olla piisavalt atraktiivne, et ka noori, värskelt ülikooli lõpetanud inimesi valda tööle kutsuda. Mul on hea meel, et vallad mõtlevad väga tõsiselt sellele ja inimeste maale tööle kutsumise peale laiemalt.
Küsimus nr 3: "Riigikontroll leidis oma auditis, et kehtiv süsteem ei motiveeri perearste maapiirkonda tööle minema: maaperearstide sissetulek on väiksem, nende töönädalad on pikemad ning mittearstlikule tööle kulub enam aega. Kas ja kui palju on hetkel Eestis maapiirkondi, mis on perearsti nimistuga katmata?" Praegu ei ole mitte ühtegi maapiirkonda, mis ei oleks perearstinimistuga kaetud. 21 nimistu teenindamiseks ei ole püsivalt kinnitatud ühtegi perearsti, aga kõikides nendes piirkondades on arstiabi tagatud sellega, et Terviseamet on määranud sinna asendaja. See asendussüsteem, mis on vahepeal oluliselt muutunud, on osutunud üksjagu tõhusaks. See ei tähenda, et ei tegeldaks mainitud 21 piirkonda püsiva perearsti otsimisega. Aga tõepoolest, Eestis on 801 perearstinimistut ja nendest vaid 21 teenindab püsivalt asendaja. Perearstiga katmata ei ole mitte ükski nimistu. Nii et see väide, mis te oma küsimuse esitamisel tõite, ei vasta õnneks tõele.
Küsimus nr 4: "Kuidas tagada kvaliteetne ja kõigis Eestimaa piirkondades ühtlaselt kättesaadav perearstiteenus? Mida plaanib riik ette võtta, et vältida olukorda, kus perearst on sunnitud Soome tööle minema?" Lisaks mainitud projektile "Arstid tagasi tervishoidu", lähtetoetusele ja perearstide

asendamise süsteemile oleme astunud veel mitmeid samme, et näiteks struktuurifondide abil uuel eelarveperioodil rahastada esmatasandi tervisekeskuste ehitamist ja renoveerimist, millele te ka viitasite. See loob esmatasandile nüüdisaegse taristu ning kindlasti parandab perearstide ja perearstidega seotud ametiinimeste töötingimusi. Haigekassa eelarves suureneb perearstiabi rahastamine kiiremini kui enamik teisi eelarveridasid, ainult hooldusravi rahastamine kasvab veel kiiremini. See on täiesti teadlik poliitiline valik, selleks et esmatasandi rolli Eesti tervishoius suurendada ja tugevdada. Kasv käesoleval aastal on enam kui 10%, me räägime ligikaudu 85 miljonist eurost. Aitäh!

16:02 Esimees Ene Ergma
Suur tänu, lugupeetud minister! Palun, Marika Tuus-Laul!

16:03 Marika Tuus-Laul
Aitäh! Hea minister! Kas te oskate öelda, kui palju arste praegu on Eestis erialasel tööl? Ma ei pea silmas mitte seda, kui palju tervishoiutöötajaid on registris, vaid seda, kui paljud arstina töötavad.

16:03 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Aitäh! Mul on ülevaade olemas, aga täpsuse huvides on parem, kui ma sellele küsimusele vastan kirjalikult. Siis saab välja tuua, kui paljud neist arstidest töötavad haiglas ja kui paljud esmatasandil, ja te saate nendest andmetest täpsema ülevaate. Aga ma arvan, et te leiate need andmed ka ise näiteks Tervise Arengu Instituudi ülevaadetest, mida te olete varem siin tsiteerinud. Need andmed on täiesti avalikud.

16:03 Esimees Ene Ergma
Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

16:03 Viktor Vassiljev
Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Kaks aastat on möödas sellest ajast, kui Riigikontroll oma auditi valmis sai. Te väidate, et selle ajaga on tohutuid edusamme tehtud, ehitatud on taristut ja mida iganes, kõik asjad lähevad suurepäraselt ja tunduvalt paremini kui kaks aastat tagasi. Aga millegipärast inimesed kirjutavad nii teile ministeeriumi kui ka meile. Nad kurdavad ja kaebavad, et nad ei pääse arsti juurde, Tallinnas on täiesti võimatu saada perearstinimistusse, sest kõik nimistud on täis, perearstid ei tee koduvisiite ja on võimatu saavutada seda, et perearst haige juurde koju läheks. Milles on siis asi? Kas inimesed valetavad? Kas kõik on ikka nii suurepärases korras, nagu te räägite, või on siiski ka mingeid probleeme, mida te võiksite meile siin praegu ausalt tunnistada?

16:04 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Aitäh! Nagu ikka, omistasite oma küsimuses mulle päris palju väiteid, mida ma öelnud ei ole. Aga tühja sellest, eks see olegi teie kui küsija roll. See teema, mille te tõstatasite, nimistute täitumus suurtes linnades, on täiesti tõsine ja me sellega tegeleme. Me oleme avalikult rääkinud sellest, et perearstinimistutes on inimesi, kes tegelikult ei ela ammu Eestis, mõni kolis juba paarkümmend aastat tagasi Eestist ära. Tegelikult nad perearstiabi ei kasuta. Kui need inimesed nimistutest välja arvata, siis vabanevad kohad inimestele, kes perearstiabi reaalselt vajavad, ja ka nende lähedastele. Näiteks kui teie ja teie abikaasa olete ühe perearsti patsiendid, siis te suure tõenäosusega soovite, et ka teie lapsed oleksid sama arsti juures kirjas. On väga oluline, et selliste olukordade jaoks oleks perearstinimistus mõni vaba koht. See muudatus on nüüd valitsuse tasemel otsusena koostöös perearstide seltsiga läbi viidud ja seda tehti perearstide väga suurel toetusel. See oli kuu või paar tagasi, kui me selle muudatuse tegime. Ma väga loodan, et rohkem teile neid kirju ei tule ja ükski perearst ei ole sunnitud kellelegi ütlema, et ta nimistu on täiesti täis. See muudatus parandab perearstide võimalusi patsiente abistada. See tähendab ka perearstide rahastamise paranemist, sest nende inimeste eest, kes on ravikindlustamata, kunagi arsti juures ei käi ja võib-olla elavad Eestist kaugel, näiteks Austraalias, ei saa perearstid ka pearaha, aga nimistus hoidsid nad kohta kinni. Me oleme selle probleemi lahendamisega aktiivselt tegelnud.

16:06 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

16:06 Yana Toom
Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Mul on kas-küsimus. Pean ausalt tunnistama, et ma ei tea selle vastust. Kas perearst on kohustatud tegema koduvisiite? Kui ei, siis miks? Kui jah, siis millisel juhul?

16:07 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Aitäh! Seda oleks taas kord võimalik täpsemalt selgitada teile kirjalikult, sest siin võivad olla teatud erijuhud ja kuna ma pole ekstra valmistunud sellele küsimusele vastama, siis võin detailides eksida. Aga printsiibis vastab tõele see etteheide, et perearstide võimalus koduvisiite teha ei ole üleliia suur, just aja mõttes. Praktikas on küllalt neid perearste, kes visiite teevad, aga ma ei ole päris kindel, millistel tingimustel see kohustus seaduses ette nähtud on. Ma parema meelega vastan sellele küsimusele kirjalikult, siis te saate detailsema ülevaate.

16:07 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Rohkem küsimusi ministrile ei ole. Avan läbirääkimised. Palun, Marika Tuus-Laul! Kaheksa minutit.

16:08 Marika Tuus-Laul
Eesistuja! Head kolleegid! Lugupeetud härra minister! Ma arvan, et kõik on nõus sellega, et tervishoius on kaks suurt-suurt puudust: arstide, õdede ja hooldustöötajate vähesus ehk nende nn väljaränne ning krooniline rahapuudus. Kui arvudest rääkida, siis viimastel aastatel on võtnud välismaal töötamiseks vajaliku tõendi umbes 400 tervishoiutöötajat aastas. Alates Eesti Euroopa Liiduga liitumisest on selle tõendi võtnud umbes 3000 tervishoiutöötajat. Musta stsenaariumi järgi, mida on pakkunud Tartu Ülikooli teadlased, võib arstide arv järgmise 20 aasta jooksul kahaneda 4500-st umbes 2500-ni.
Mis puudutab perearstindust, siis jah, Riigikontroll tegi 2011. aastal sellest päris põhjaliku ülevaate. Ta selgitas välja, et 20 aasta pärast on meil 60 perearsti veel vähem kui praegu, kusjuures isegi uute arstide koolitamine siin meid ei päästa. Kui ka kõik need, keda me perearstiks koolitame, lähevad sellesse ametisse tööle, peame arvestama, et väga palju arste jõuab pensioniikka. Meeles peame pidama ka seda, et viimase viie aasta jooksul on üle 80 perearsti võtnud endale tõendi välismaal töötamiseks. Nii et arvud on sellised.
Aga probleeme on ka arstide väljaõppega. Ma tahan ministrile öelda, et kui tema väite järgi on Eesti Arstide Liiduga siin kõik kooskõlastatud, siis see kindlasti niimoodi ei ole. Mul on olemas dokument, mille arstide liit hiljuti ministrile saatis. Sealt selgub, et arstid ei ole pakutuga nõus ja tahavad saada vastuseid oma küsimustele. Nimelt, Eesti Arstide Liidul on koolituse kohta täiesti oma arvamus, ühist keelt ei ole siin leitud. Ometi on omal ajal kokku lepitud ja alla kirjutatud dokument arstiõppe riiklike õppekohtade vajaduse kohta. Seda tehti 2012. aastal, kui oli arstide streik. See teema lepiti kokku n-ö konsensuslepingus. Sellele lepingule kirjutasid omal ajal alla sotsiaalminister, Haridus- ja Teadusministeerium, Tartu Ülikooli arstiteaduskond, arstide liit, haiglate liit ja perearstide selts. Kuid ministeerium ei ole sellest lepingust kinni pidanud ja on kasutusele võtnud oma plaani, mida minister siin ka nimetas. Nüüd siis tahetakse, et arstid oleksid sellega nõus.
Arstide liit toonitas nii selles viimases kirjas kui on toonitanud ka varem konsensuslepingus, et väga oluline on arstiks õppivate üliõpilaste arvu planeerides teada kõikvõimalikke teisi tegureid, ilma nende analüüsita ei ole võimalik neid arve paika panna. Esiteks tuleks kindlaks teha Eestis töötavate arstide täpne arv ja nende koormus. Ilma selleta ei saagi ju midagi planeerida. Õppekohtade vajaduse hindamiseks on vaja eelkõige teada, kui palju arste praegu Eestis töötab. Konsensuslepingu järgi oli optimaalne arv 320 arsti 100 000 elaniku kohta. See nõudmine on ka selles arstide viimati esitatud dokumendis kirjas. Arstid palusid täpsustada, millele tuginedes on saadud praeguses plaanis olevad arstiteaduskonna õppekohtade arvud aastateks 2013–2018. Nende arvates pole arvestatud sellega, et osa arste lahkub välismaale, osa jõuab pensioniikka, silmas pole nende hinnangul peetud ka väga paljusid muid olulisi tegureid. Sellest kõigest võib järeldada, et riigil puudub konkreetne ülevaade, tal pole andmeid, kui palju arste praegu on, ja ta ei tea, kui palju oleks neid vaja juurde koolitada.
Kuigi perearstide nappus on üleriigiline probleem, avaldub see ikkagi teravamalt maapiirkondades. Siis, kui me arupärimise esitasime, ei olnud mitmes kohas perearsti. Aasta lõpuks need kohad täideti, ent need arstid ei ole oma kohale kinnistunud, vaid töötavad seal ajutiselt. Loodame, et see olukord

paraneb.
Sama asi oli ka lähtetoetusega. Arupärimise esitamise hetkel oli tõesti olemas vaid üks taotlus. Nüüd tehti need tingimused ümber. Üle kahe kuu on arupärimise esitamisest möödas ja olukord on muutunud. Kahju, et me ei saanud kiiremat vastust. Tol korral, kui lähtetoetust loodi, me palusime neid tingimusi paremaks teha. Me nägime ette, et need tingimused perearstidele peale ei lähe, ütleme nii. Loomulikult on palju probleeme maal. Seal töötavate arstide sissetulek on väiksem. Noorte arstide arvates ei ole perearstina töötamine atraktiivne, sest uuringuraha on vähendatud ja pisikirurgia protseduure saab vähem teha. Seega ei paku perearstina töötamine noortele arstidele motivatsiooni. Seda palus mul üks arst siin saalis öelda.
Jah, meil on tõesti abiarstid ja pereõed, aga eks patsient tahab ka arsti juurde saada. Terviseameti peadirektor Tiiu Aro on kinnitanud sedasama, et inimesed ootavad siiski arstiga kokkusaamist. Esmatasandi tervisekeskuste loomisest oli aasta tagasi natukene juttu. Perearstide seltsi raportis öeldakse, et need keskused hakkavad olema 47 tõmbekeskuses ja arstiabi peaks siis olema kättesaadav patsientidele 30 kilomeetri raadiuses. Aga need on niivõrd ammused arvud ja mingit kaarti selle kohta ei ole. Me tahaksime enne, kui see kõik valmis tehakse, natuke teada, mis ees ootab. Igal juhul tähendab perearstide koondumine tõmbekeskustesse maainimestele kindlasti probleeme. Me kardame, et järsku hakkavad maainimesed arstiabi edaspidi veelgi halvemini kätte saama, kuigi selle abi kättesaadavus on praegugi katastroofiliselt halb.
Nii et me tahame saada palju konkreetsemaid vastuseid. Seda tahavad nii patsiendid kui ka arstid, et ei tuleks jälle välja kabinetivaikuses tehtud reform. Aitäh!

16:14 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Minister soovib sõna võtta. Palun!

16:15 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Austatud Riigikogu liikmed! Eks see ole vaatenurga küsimus, kas on kahju, et vastus ei saabunud kiiremini, või on hea meel, et vahepealsel ajal on reaalselt probleemidega tegeldud ja, nagu te õigesti ütlesite, mitmed probleemid ära lahendatud. Mina arvan, et see on pigem positiivne, et neid probleeme, mida me ühtemoodi mõistame, on võimalik ka kiiresti lahendada.
Ma soovin nüüd vastata nendele küsimustele, millele ma enne vastuse võlgu jäin. 2012. aasta lõpus (2013. aasta lõpu seisu leiab ka, kui natuke otsida) oli Eestis 4357 töötavat arsti. Seega oli arste märksa rohkem kui 320 arsti 100 000 elaniku kohta. See ei tähenda, et probleem ei oleks oluline. On vaja tagada arstide jätkusuutlik arv ka siis, kui pensionile hakkab jääma rohkem arste, kui uusi arste peale tuleb. Ma räägin aastatest 2020–2040. Ma soovitan teil lugeda "Estonia. Health system review'd", mille on WHO egiidi all koostanud Eesti väga head tervishoiuspetsialistid. Seal on kõikidele nendele faktiküsimustele väga huvitavad vastused antud. Te saate seda ülevaadet lugedes aru, et arstide puudus praegu ei ole kõige suurem probleem. Märksa olulisem on see, kas arste jätkub ka 10 ja 20 aasta pärast. See on see, millega me peame tegelema. Seda probleemi lahendab põhiõppe vastuvõtu mahu kasvatamine. Teiseks, sellest ülevaatest selgub ka see, et õdede puudus on Eesti tervishoius märksa tuntavam. See on see, millele tuleb tähelepanu pöörata.
Yana Toomi teine küsimus oli selle kohta, kas perearstil on kohustus koduvisiite teha. Kontrollisin järele. Jah, perearstil on vajaduse korral see kohustus. Vajadust hindab perearst ise, need vajadused ja võimalused ei ole seaduse tasemel detailideni paika pandud.
Viimaseks ütlen, et arstide koolitustellimuse mahu on hea tahte koostöökokkuleppe osalised heaks kiitnud. Perearstid ja arstid on olnud leppe sõlmimisel laua taga, nad on selle kooskõlastanud ning me oleme selle ühiselt esitanud haridus- ja teadusministrile. Väide, et arstid ei toeta koolitustellimuse mahu suurendamist või tahaksid mingit teistsugust mahu suurendamist, peab olema ebatäpne või ekslik, sest kõik osapooled on laua taga olnud ja selle kõik ühemõtteliselt heaks kiitnud.
Mulle meenus veel üks teema, mille te tõstatasite. See puudutab tervisekeskusi. Nendega on selline seis, et meil on esialgsel hinnangul nende jaoks ette nähtud 70–80 miljonit eurot, võib-olla isegi pisut rohkem. Viimastest läbirääkimistest Euroopa Komisjoniga sõltub, kui palju me saame investeerida esmatasandi tervisekeskustesse üle terve Eesti, sh tõmbekeskustes, kus on vähemalt neli perearstipraksist. Me peame silmas ka suuremaid tõmbekeskusi, kindlasti Tallinna mitut linnaosa, kus sellist keskust veel ei ole. Näiteks on Õismäel väga tänapäevane tervisekeskus olemas, Haabersti linnaosas on ka teine keskus, mis asub Paldiski maanteel, aga on mitu linnaosa, kus midagi sellist ei ole.

Nii et ka Tallinna mitmesse linnaossa võiks sellise keskuse ehitada või tuleks olemasolevaid maju renoveerida.
Te küsisite, kas tekib tervisekeskuste kaart. Me oleme selle tegevusega lõpusirgel. Eelmisel nädalal käisid meie inimesed Põlvamaal, et kohapeal selgeks saada perearstide ja omavalitsuste huvi selle teema vastu. Kui me oleme Eestile ringi peale teinud ja kõikidega rääkinud ning saanud selgeks, milline on huvi selle teema vastu kohapeal, vaadanud, kus on mõistlik see keskus teha haigla juurde, kus on võimalik ehitada uus maja, aga kus on vaja vana maja renoveerida, oleme löönud summad kokku ja kui meil on olemas realistlik plaan, siis ma hea meelega tulen seda tutvustama kas sotsiaalkomisjoni või, kui soovite, siis fraktsioonidesse. See sõltub sellest, mida te vajalikuks peate. Ma arvan, et see on lähema paari kuu küsimus. Aga peab arvestama, et Euroopa Liidu vahendid avanevad kõige optimistlikuma plaani järgi 2014. aasta sügisel. Selleks ajaks on meil kindlasti olemas ülevaade ja ka see jaotus, kuhu kui palju investeerida vaja on. Aitäh teile!

16:20 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Oleme selle arupärimise ammendanud.

---

4. 16:21 Arupärimine ajateenijate ravikindlustuse kohta (nr 366)

16:21 Aseesimees Laine Randjärv
Läheme järgmise arupärimise juurde. Riigikogu liikmed Yana Toom, Viktor Vassiljev, Peeter Võsa, Lauri Laasi, Vladimir Velman, Valeri Korb ja Mihhail Stalnuhhin esitasid 13. novembril 2013 sotsiaalminister Taavi Rõivasele arupärimise ajateenijate ravikindlustuse kohta. Ma palun kõnetooli arupärijate nimel kõnelema Yana Toomi!

16:21 Yana Toom
Proua eesistuja! Austatud minister! Head kolleegid! Meie arupärimine on ajateenijate ravikindlustuse kohta. Ravikindlustuse seaduse kohaselt on õigus ravikindlustusele Eesti alalisel elanikul, tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elaval inimesel, kelle eest makstakse või kes maksab iseenda eest sotsiaalmaksu. Kõigile alla 19-aastastele on ravikindlustus garanteeritud sõltumata sellest, kas nende vanemad töötavad või mitte. Ravikindlustus on tagatud ka ajateenistuses olevatele ajateenijatele. Ajateenistus kestab 8 või 11 kuud. Kaheksakuuline ajateenistus algab üldjuhul oktoobris ning 11-kuuline ajateenistus juulis. Ajateenija kindlustuskaitse lõpeb üks kuu pärast seda, kui lõpeb riigi kohustus maksta sotsiaalmaksu, ehk üks kuu pärast ajateenistuse lõppemist. Üldjuhul alustatakse ajateenistust kas pärast keskhariduse omandamist või esimese astme kõrghariduse omandamise ajal. Ajateenijate endi hinnangul on parim aeg ajateenistuseks kohe gümnaasiumi lõpetamise järel. Enne ajateenistusse asumist tehakse sisseastumiseksamid kõrgkooli ja sinna sissesaamise korral on võimalik ajateenistusse kutsumise tõttu siirduda akadeemilisele puhkusele. Akadeemilisel puhkusel viibides ei ole üliõpilasel üliõpilase staatusega kaasnevat ravikindlustust. Probleem peitub asjaolus, et ajateenistus lõpeb enne akadeemilise puhkuse lõppemist. Eelnevast tulenevalt jääb ajateenistusest mai lõpul või juuni alguses tagasi tulnud ajateenija ligi kaheks kuuks ravikindlustuseta. Seoses sellega on mul ministrile kolm küsimust, mida ma ei hakka ette lugema. Loodan, et härra Rõivas teeb seda ise. Aitäh!

16:22 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Palun kõnetooli sotsiaalminister Taavi Rõivase!

16:23 Sotsiaalminister Taavi Rõivas
Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Vastan teie arupärimisele.
Küsimus nr 1: "Teada on mitmeid juhtumeid, kus ajateenistusest tagasi tulnud isikud ei ole teadlikud oma ravikindlustuse lõppemisest enne õpingute nominaalaja algust. Kuidas ja mil määral on ajateenijatele tagatud nende ravikindlustusega seonduv info?" Nii ajateenijad kui ka kõik teised isikud saavad ravikindlustuse kehtivusega seonduvat infot väga hõlpsasti leida patsiendiportaalist digilugu.ee. Samuti saab infot haigekassa kodulehelt ja infotelefonilt 16363. Õpilased ja üliõpilased saavad infot ka õppeasutustest ja ajateenijad Kaitseressursside Ametist. Kutsun üles kõiki Riigikogu liikmeid, kes ei ole

patsiendiportaali kasutanud, seda tegema, sest te saate digilugu.ee-st enda ja oma alaealiste laste kohta päris põhjalikku infot. Me järk-järgult täiendame seda infot, mida te sealt leida saate.
Küsimus nr 2: "Kui palju on teada juhtumeid, kus ajateenistusest naasnud isik vajab meditsiinilist abi, kuid tal puudub ravikindlustus, sest ajateenija kindlustuskaitse on lõppenud ning üliõpilase ravikindlustus on akadeemilise puhkuse tõttu peatunud?" Sotsiaalministeeriumi poole ei ole selliste probleemidega pöördutud. Ravikindlustamata isikutele on vältimatu abi tagatud. Aga nagu öeldud, kuna meil ei ole sellist infot, siis ma ei oska kindlaid arve tuua. Võimalik, et selliseid juhtumeid lihtsalt ei ole.
Küsimus nr 3: "Kas Te ei leia, et ajateenija ravikindlustusega katmist oleks mõistlik muuta nii, et ajateenistusest naasnud isik ei jääks enne akadeemilise puhkuse lõppemist ravikindlustuseta?" Sotsiaalministeeriumi hinnangul ei ole kõnesoleval juhul tegemist ravikindlustuse seadusest tuleneva probleemiga, vaid õppekorraldusliku küsimusega. Oleme valmis teemaga seotud ministeeriumidega arutama ajateenistusest naasvate õpilaste ja üliõpilaste ravikindlustuskaitse kehtivust. Akadeemilise puhkuse ajaks üliõpilase kindlustuskaitse peatub ja see jätkub pärast puhkuse lõppemist. Ajateenija eest maksab sotsiaalmaksu riik ning tema kindlustuskaitse kehtib üks kuu pärast seda, kui lõpeb riigi kohustus sotsiaalmaksu maksta. Haridusvaldkonda reguleerivate seaduste kohaselt antakse üliõpilasele ajateenistuses olemiseks akadeemilist puhkust kuni üks aasta. Ei ole sätestatud nõuet, et akadeemilist puhkust ajateenistuses osalemiseks ei või anda lühemaks ajaks kui üks aasta, mistõttu, kui ajateenistusse minev üliõpilane võtab akadeemilise puhkuse 8–11 kuuks, sõltuvalt sellest, kui kaua tema ajateenistus kestab, ei peaks ka teie tõstatatud probleemi tekkima. Aga ma veel kord ütlen, et kui teie arvates väärib see probleem põhjalikumat arutelu koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga, siis meie oleme selleks valmis. Aitäh!

16:26 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Yana Toom!

16:26 Yana Toom

Tänan, proua eesistuja! Austatud minister! See pole meie tõstatatud probleem, see on probleem, millega on meie poole pöördunud inimesed. Meie lihtsalt edastasime selle teile. Aga milles peaks väljenduma teie valmisolek Haridus- ja Teadusministeeriumiga neid asju arutada? Te ütlesite praegu: "... kui teie arvates väärib see probleem põhjalikumat arutelu koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga, siis meie oleme selleks valmis." Mida see praktiliselt tähendab? Kui mitme kuu pärast on mõtet teie käest taas küsida, kas te olete seda arutanud ja mida te olete otsustanud?

16:27 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Aitäh! Nagu ma ütlesin, Sotsiaalministeeriumil ei ole infot, et oleks neid inimesi, kelle kindlustuskaitse oleks sellel põhjusel reaalselt katkenud. Meie hinnangul on üliõpilasel võimalik võtta täpselt sellise pikkusega akadeemiline puhkus, kui kaua kestab ajateenistus. Seetõttu ei peaks ravikindlustuskaitseta aega ilmtingimata üldse tekkimagi. See on üliõpilase vaba valik. Küllap on üliõpilaste teadlikkus sellest teemast erinev, samas on riik kindlasti tekitanud võimalused, et kõik võiksid teadlikud olla. Tervishoiuvaldkonnas on see võimalus tekitatud digilugu.ee kaudu. Ma usun, et ka haridussüsteem on andnud piisava ülevaate sellest, millistel tingimustel on võimalik akadeemilist puhkust saada. Aga ma veel kord ütlen, et kui ilmneb, et selliseid probleeme on hulgaliselt ja neid ainult teavitusega ei lahenda, siis me oleme valmis seda teemat edasi arutama.

16:27 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev!

16:28 Viktor Vassiljev

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Te ütlesite üsna tabavalt, et need Riigikogu liikmed, kes ei ole kunagi vaadanud digilugu.ee-d, vaadaku seda. Tõepoolest, paljud ei ole sellel leheküljel käinud ega ole seda näinud. Ma usun, et mitte ükski ajateenija ei ole ajateenistuses olles surfanud patsiendiportaali lehekülgedel. Neil on seal muudki teha, ma ei tea, kas targemat või mitte, aga vaevalt nad seal nii väga surfavad. Nii et ega see info nii väga kättesaadav ei ole. Aga mind huvitab rohkem see, kuidas

tõlgendada teie vastust. Kas mingid läbirääkimised algavad või ei alga? Te ütlesite, et valmisolek on olemas, aga kuna keegi teie poole pöördunud ei ole, siis ei olegi plaanis kas haridusministeeriumi või veel kellegagi läbirääkimisi alustada. Kuidas sellega siis jääb?

16:29 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Aitäh! Sõnastame siis nii, et kui see probleem, mis lahendamist vajab, on tõestatud, siis on olemas alus edasiseks tegevuseks. Kuni see kõik põhineb oletustel ja teoreetilistel konstruktsioonidel, siis ma julgen jääda äraootavale seisukohale. Sotsiaalministeeriumil on ju väga palju väga praktilisi probleeme, mille lahendamisega on vaja tegelda. Ma ei ole aga absoluutselt nõus teie hinnanguga patsiendiportaali kasutatavuse kohta. Digilugu.ee on kättesaadav igas internetiühendusega arvutis (tänapäeval on üldiselt kõik arvutid internetiühendusega) ja igas telefonis, millega on võimalik internetti minna (tänapäeval on enamiku telefonidega võimalik internetti minna). Sinna portaali on väga lihtne minna ja ma tõepoolest soovitan seda. Sealt saab inimene enda kohta huvitavat informatsiooni. Seda portaali ei olegi nii väga vaja kasutada ajateenistuses olles, sest siis on inimesel ravikindlustuskaitse olemas, see on tal ka veel kuu aega peale seda. Küll aga siis, kui üliõpilasel tekib akadeemilise puhkuse ajal kahtlus, kas tal on parajasti ravikindlustuskaitse, ja kui talle on kättesaadav internet – ma usun, et see on kättesaadav –, on talle digilugu.ee-s kättesaadav ka tema terviseinfo.

16:30 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem küsimusi ministrile ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Neljas arupärimine on ammendatud.

---

5. 16:30 Arupärimine kiirabireformi kohta (nr 371)

16:30 Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise arupärimise juurde. Riigikogu liikmed Marika Tuus-Laul, Mihhail Stalnuhhin, Valeri Korb, Lauri Laasi, Peeter Võsa, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Tarmo Tamm, Jüri Ratas, Urbo Vaarmann, Viktor Vassiljev, Ester Tuiksoo ja Mailis Reps esitasid 2. detsembril 2013. aastal sotsiaalminister Taavi Rõivasele arupärimise kiirabireformi kohta. Palun kõnetooli arupärijate nimel kõnelema Marika Tuus-Lauli!

16:31 Marika Tuus-Laul

Hea eesistuja! Head kolleegid! Tuletan teile meelde, et algul oli väga palju tegemist kiirabireformi käivitamisega. Terve eelmise aasta küsisime palju kordi ministrilt nende asjade kohta. Ühes ja teises maakonnas ei läinud asjad nii, nagu vaja. Nüüd on see reform käivitunud. Loodame, et kõik läheb hästi, aga loomulikult on ikkagi väga palju küsimusi. Luuakse juurde uusi kiirabibrigaade, mis on iseenesest ju hea, kuid arstibrigaade juurde ei tule. Kiirabireformi tulemusel suureneb just õebrigaadide arv ning peamiseks tööjõuks jäävad meditsiiniõed. Ma ei arva, et meditsiiniõed teevad kehva tööd, kindlasti teevad nad oma tööd hästi, aga ka kiirabiarstid ise ütlevad, et õed saavad küll oma tööga hakkama, aga nad ei tahaks tegelikult arsti ülesandeid täita. Me saame aru, et põhjuseks on siin ka see, et arsti töötund maksab 8 eurot ja õe oma 4,5 eurot. Eks siin rahavahe loomulikult ole, õebrigaadid on odavamad. Me küsimegi, kas sellest saadakse ka mingit kokkuhoidu ja kuidas üldse rahaga asjad on. Võib muidugi vaadata seda muudatust sellest seisukohast, et tegemist on järjekordse kärpega. Aga nagu öeldud, vaatame, mismoodi see reform käivitub.
Paljud staažikad kiirabiarstid on saanud koondamisteate. Nad said selle mõni kuu tagasi. Ka selle arupärimise me ju esitasime tükk aega, üle kahe kuu tagasi. Tahan öelda ministrile, et ka siis, kui me jääme ootama, millal probleemid lahendatakse, on meil hea meel selle üle, kui me saame oma arupärimisele kohe vastuse. Kui probleemid on lahendatud, siis me saame edasi minna ja esitada juba järgmisi küsimusi, kui vaja on. Mida kiiremini minister vastab, seda parem. Aga veel kord: koondamisteate on saanud väga mitmed kiirabiarstid. Ma nimetan näiteks doktor Mare Liigerit, kes on aastakümneid kiirabiarstina töötanud, ta on mitme kõrgharidusega väga kogenud arst. Koondatud on ka mitmeid teisi arste. Me teame, et erakorralise meditsiini osakondades on väga pikad järjekorrad, inimesed ootavad mitu-mitu tundi, lausa neli tundi. Need arstid võiks ju sinna tööle võtta, et inimesed ei

peaks valu käes kannatades nii kaua ootama.
Loomulikult on väga suuri probleeme Häirekeskusega, kus ei tööta meditsiiniharidusega inimesed, vaid nn päästekorraldajad. Vahel võib isegi juhtuda, et välja saadetakse vale brigaad. Päästekorraldajate otsustest sõltub inimelu ja arstiabi kvaliteet.
Ammune küsimus on tööjaotus perearstide ja kiirabi vahel. Ei ole selge, kes mida peaks tegema. Siin peaks võib-olla olema mingi põhjalikum kontseptsioon. Aitäh!

16:34 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma palun kõnetooli vastama sotsiaalminister Taavi Rõivase!

16:34 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Austatud juhataja ja lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma arvan, et on hea, kui taas kord on esitatud arupärimine, kus esitatud kahtlustele saab anda kindlad vastused. Muidugi tahaks alati kiiremini vastata, kuid osa viivituse põhjusest on ju ka selles, et vahepeal oli pühade aeg ja Riigikogu liikmed kohtusid valijatega. Ma käisin mitu korda sellest majast mööda, kuid tuled olid siin kustunud ja ma ei saanud vastama tulla. Aga nüüd olen ma kohal ja me saame rahulikult sellel teemal rääkida.
Olgu öeldud, et kiirabireformi eesmärk ei ole mitte kunagi olnud raha kokkuhoid. Eesmärk on tagada, et kiire ja kvaliteetne abi jõuaks igasse Eesti piirkonda. Kiirabireformi tõttu arstibrigaadide arv ei vähenenud, vaid üle Eesti lisandus viis uut brigaadi: Türil, Jüris, Tartus, Haaberstis ja Lasnamäel. Sõitsin eile mööda endisest Õismäe polikliinikust, praegusest Haabersti Tervisekeskusest. Seal seisis lausa kaks kiirabiautot, varem ei ole seal kunagi neid autosid seisnud. Väga suur osa Tallinna ja lähivaldade inimestest saavad tänu sellele kiiremini abi.
Uued kiirabibrigaadid ja -baasid tähendavad ka seda, et aastavahetusest töötab kiirabis 75 uut töötajat. See tagab, et kõik Eesti inimesed võivad ennast turvalisemalt tunda, teades, et sõltumata sellest, kus piirkonnas nad parajasti viibivad, saabub abi vajaduse korral märksa kiiremini kui enne.
Nüüd lähen küsimuste ja vastuste juurde.
Küsimus nr 1: "Kiirabi rahastatakse ka edaspidi vastavalt brigaadi liigile. Arstidele makstakse 8 eurot ja õdedele 4,5 eurot tunnis. Kuna just õebrigaadide arv suureneb, siis kui suur on kiirabireformiga saavutatav kokkuhoid?" Raha kokkuhoidu ei ole ja see ei ole ka eesmärk. Eesmärk on arstiabi parem kvaliteet ja kiirem abi. Kiirabi eelarve suureneb: 2013. aastaga võrreldes kasvab see 2 387 870 euro võrra ehk 8%. Käesoleval aastal on kiirabi eelarve 31,1 miljonit eurot. Veel kord ütlen, et eelarve kasvab oluliselt. Sellest kasvust pisut üle poole on seotud kiirabibrigaadides töötavate inimeste palga kasvuga ja pisut alla poole uute brigaadide loomisega. Lisaks on ministeerium teinud ühekordseid eraldisi osa baaside finantseerimiseks, osa baaside rahastamise on teenuse osutajad katnud omavahenditest.
Küsimus nr 2: "Milliseks hindate ohtu, et õebrigaadide suurenemine kiirabis hakkab koormama haiglate erakorralise meditsiini osakondi, kuna perearsti asendamiseks puudub õdedel pädevus ja lahenduseks jääb ainult sõit erakorralise meditsiini osakonda?" Kiirabiarstide ja -õdede roll ei ole perearste asendada. Perearstide ja kiirabitöötajate rollid on täiesti erinevad. Nad ei asenda teineteist, mõlemal on iseseisev roll. Vaatame hospitaliseerimist. Õebrigaadid on keskmiselt hospitaliseerinud 34,6% patsientidest, arstibrigaadid 33,7%. Ma ei näe siin põhjust hirmuks, et õebrigaadide absoluutarvu suurenemine võiks kaasa tuua EMO-de suurema koormuse. See ei ole kuidagi kooskõlas ka senise tööpraktikaga. Samuti on hästi oluline teada, et Põhja-Eesti Regionaalhaigla õebrigaadid saavad lähiajal telemeditsiiniseadmete kaudu otseside Põhja-Eesti Regionaalhaigla intensiivraviarstidega. See tähendab, et kiirabiautos ei ole mitte üks arst, vaid Põhja-Eestis saab kiirabibrigaad kaasata terve arstide meeskonna. Seda tehakse just nende väljakutsete ajal, kui inimese elu on ohus. Tehniliste seadmete kaudu jõuavad patsiendi südametöö, hingamise, vererõhu jm näitajad hetkega intensiivravi osakonda ja otsuse tegemisse saab kaasata arsti. Niimoodi kasutatakse arstide aega efektiivselt ja suurendatakse paljude kiirabibrigaadide võimekust.
Juba praegu on Tallinna Kiirabis valdavalt õebrigaadid. Kiirabis leitakse, et just nii on kõige parem tööd korraldada. Tallinnas on võimalik patsient väga lühikese ajaga haiglasse viia ja seal on patsiendi elu alati kindlamates kätes kui ükskõik kui professionaalse meeskonnaga kiirabiautos. Kuigi kiirabiautodes on väga laialdaselt kasutusel kõige moodsam tehnika – kui te käite Eesti kiirabibaasides ringi, siis te näete, et tehniliselt on see tipptase –, on sellegipoolest haigla intensiivravi osakond või erakorralise meditsiini osakond loomulikult midagi muud kui isegi kõige parem kiirabiauto. Tallinna kiirabipiirkondades on eesmärk saada patsient võimalikult kiiresti haiglasse, kui seda on vaja. Hajaasustusega kohtades

kasutatakse edasi seda mudelit, et kiirabibrigaadis töötab arst. Näiteks on enamikus Lõuna-Eesti piirkondades, võib öelda, et isegi kogu Lõuna-Eestis päris palju arstibrigaade. Aga Põhja-Eesti valdades, kus teenust osutab Põhja-Eesti Regionaalhaigla, kaasatakse arste tehniliste seadmete abil. See on täiesti uus tase Eesti kiirabis. Väikeste brigaadidega, mis olid enne reformi, oleks see olnud täiesti mõeldamatu.
Küsimus nr 3: "Kahtlemata teevad õebrigaadid väga head tööd, kuid statistika andmed näitavad, et arstibrigaadil õnnestub sündmuskohale saabudes elustamine 41% juhtudest ja õebrigaad äratab ellu iga kolmanda kannatanu. Kuidas edaspidiselt tagada kiirabiteenuse kiiruse kõrval ka osutatava abi tulemuslikkus?" Juhin tähelepanu, et see 41% ei käi mitte arstibrigaadide, vaid reanimobiilibrigaadide kohta. Nende roll kahtlemata jätkub ka peale reformi. Ka nendele brigaadidele ostetakse uusi tipptasemel masinaid. Õebrigaadidel on elustamine õnnestunud tõepoolest 34%-l juhtudest, arstibrigaadidel on aga huvitaval kombel elustamiste osakaal 29%. Aga ma arvan, et sellest ei peaks mingeid kaugele ulatuvaid järeldusi tegema, sest iga juhtum on unikaalne. Samas on viimase viie aasta jooksul arstibrigaadidel elustamiste osakaal kasvanud 2% ja õebrigaadidel 3,3%. Mul endal on väga suur usk sellesse, mida PERH teeb oma seadmete abil, kaasates intensiivraviarste elustamisse. Kindlasti annab see uue kvalitatiivse tasandi.
Küsimus nr 4: "Kiirabi arstibrigaadid peaksid olema hajutatud üle Eesti, et vajadusel oleks võimalik õebrigaadile õnnetuspaigale ka reaalselt appi jõuda. Paraku ei ole nt mitte ühtegi arstibrigaadi ette nähtud Lääne-Harju teeninduspiirkonda. Miks ei kaeta iga kiirabi teeninduspiirkonda vähemalt ühe arstibrigaadiga?" Kõigis kiirabi teeninduspiirkondades, sh Lääne-Harjumaal, on vajaduse korral tagatud, et appi läheb reanimobiilibrigaad, kus on olemas ka arst. Veel kord ütlen, et sedasama Lääne-Harju piirkonda katab Põhja-Eesti Regionaalhaigla, mille õebrigaadidel on kõige tänapäevasemad telemeditsiiniseadmed. Nad saavad otseside tipphaigla intensiivraviarstidega. Seega, igas Põhja-Eesti kiirabiautos või, ütleme, igas Lääne-Harju piirkonna kiirabiautos ei ole vajaduse korral kättesaadav mitte ainult üks arst, vaid terve arstide meeskond. See kindlasti suurendab brigaadide võimekust senisega võrreldes. Seni oli väikeste teeninduspiirkondade tõttu ainus lahendus kolmeliikmeline, n-ö esimese liini arstibrigaad, kus arst tagas kogu kiirabiteenuse oma väikeses teeninduspiirkonnas. Arstid olid siis sunnitud tegema ka seda tööd, mis oleks olnud jõukohane õebrigaadidele. Samas oli katmata märksa suurem piirkond.
Küsimus nr 5: "Tänaseks on mitmed kiirabiarstid saanud koondamisteate. Selgusetu on aga koondatavate arstide konkreetne arv. Mitu kiirabiarsti on tänaseks oma töö kaotanud?" Alustuseks ütlen, et arstibrigaadide arv ei ole vähenenud. Seda esiteks. Kaks arstibrigaadi on Tallinnas ja Tartus. Viljandis, Pärnus, Narvas, Jõhvis, Põltsamaal, Otepääl ja Räpinas on üks arstibrigaad. Sellest aastast on uus arstibrigaad loodud Tapale ja Paidesse. Samuti, nagu ma juba kirjeldasin, on konsulteeriv arstibrigaad olemas Põhja-Eesti Regionaalhaiglas. Minule teadaolevalt ei ole palju neid kiirabiarste, kes oleksid koondamisteate saanud. Mina tean ühte konkreetset näidet. See on seesama inimene, keda teie nimetasite. Kui teil on andmeid, et neid inimesi on rohkem, siis jagage neid andmeid teistega. Aga niipalju võin ma öelda, et kui mõni kiirabiarst on oma töö kaotanud, siis seda kindlasti mitte kiirabireformi tõttu, vaid muudel põhjustel.
Küsimus nr 6: "Haiglate erakorralise meditsiini osakondade järjekorrad on väga pikad ja tihti ootavad inimesed vastuvõtule pääsemist mitu tundi. Miks ei ole koondatud kiirabiarste võetud spetsialistidena tööle haiglate erakorralise meditsiini osakonda, selle asemel laseme arstidel välja rännata?" Veel kord ütlen, et siin on juttu ühest konkreetsest inimesest. Minu kui ministri roll ei ole ei tööandja ega töövõtja poolel sellesse töösuhtesse sekkuda. Aga niipalju võin ma öelda, et sellel konkreetsel juhtumil ei ole mulle teadaolevalt kiirabireformiga küll mingeid seoseid. Arstid, kes oma tööd hästi teevad, on teretulnud tööjõud nii mõnessegi haiglasse. Eestis on arstid väga hinnatud ja oodatud tööjõud. Aitäh teile!

16:46 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Marika Tuus-Laul!

16:46 Marika Tuus-Laul

Minu küsimus on õe- ja arstibrigaadide kohta. Me teame, et Tallinnas töötab näiteks kaks arstibrigaadi. Te toonitasite siin reanimobiile. Kui palju siis meil neid reanimobiilibrigaade töötab? Minu teada töötavadki need arstibrigaadid ju reanimobiilide peal. See oli üks pool küsimusest. Mind huvitab ka see, kuidas te hindate Häirekeskuse operaatorite või päästet korraldavate töötajate tööd. Kas seal võib

tekkida väärinfot või mittearusaamist? Nad ei ole ju tervishoiutöötajad. Võib-olla ei saa inimene alati kvaliteetset abi seetõttu, et välja on saadetud vale brigaad.

16:47 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Aitäh! Häirekeskus ei kuulu Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasse, aga niipalju oskan ma öelda küll, et Häirekeskuse töö kvaliteedi parandamiseks on väga palju tehtud ja seda ka koostöös kiirabisüsteemiga. Häirekeskusel aitab tööd teha kindlasti see, et suur osa Eesti kiirabiautodest on varustatud jälgimisseadmetega. Häirekeskus näeb, kus autod paiknevad, kas nad parajasti vastavad väljakutsele ja sõidavad sündmuspaigale, sõidavad haigla poole või on jõude. Lõuna- ja Ida-Eesti on selle süsteemiga kaetud. Nende andmete põhjal saab kaardi pealt näha, milline on sündmuskohale lähim masin, ja saab anda sellele korralduse. Vajaduse korral saab Häirekeskus autojuhti ka juhendada, kuhu sõita ning millise posti juurest paremale või vasakule pöörata. See on üks väga positiivne asi, mis on Häirekeskust aidanud.
Teine asi, mis oluliselt on suurendanud Häirekeskuse võimalusi, tuleneb puhtalt kiirabireformist. Enne olid väikesed kiirabipiirkonnad, näiteks oli Rapla maakonnas kolm piirkonda. Kui kiirabi kutsuti patsiendi juurde, kelle elu ei olnud ohus, siis oli Häirekeskusel võimalik saata tema juurde vaid selle piirkonna kiirabibrigaad, kus see inimene elas. Kui inimene elas näiteks Kohila vallas, siis tuli tema juurde saata Kohila valla brigaad. Kui see brigaad oli samal ajal aga mõne teise patsiendiga teel näiteks Tallinna poole, siis pidi see patsient, kes oli kiirabi kutsunud, aga kelle elu ei olnud ohus, ootama, kuni brigaad Kohilasse naasis. Ma usun, et te nõustute minuga, et ootamise aeg oli liiga pikk. Nüüd on Häirekeskusel võimalik kogu suurest piirkonnast kutsuda välja lähim brigaad ja see brigaad läheb inimesele appi. Reanimobiilibrigaadide arvu ei ole me vähendanud. Ma kontrollin selle arvu üle ja järgmistele küsimustele vastates ütlen selle teile. Ma ei taha peast öeldes eksida.

16:48 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Vladimir Velman!

16:50 Vladimir Velman

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Hea minister! Ma olen üks vähestest selles saalis praegu viibijatest, kes ei ole erialalt arst, aga ma olen aasta aega kiirabis töötanud. See kogemus näitas, et mõnikord on tõesti olukordi, kus ei ole mõtet arsti välja saata. On nimelt patsiente, kes pidevalt kutsuvad kiirabi välja, aga neil ei ole vaja muud kui kellegagi rääkida või on neil vaja süsti või mingit rohtu, enamat polegi tarvis teha. Te küll ütlesite, et teil ei ole reanimobiilibrigaadide arvu kaasas, aga kuidas teile tundub, milline on tendents, kas reanimobiilibrigaadide arv väheneb, jääb selliseks nagu praegu või suureneb.

16:50 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kindlasti see arv ei vähene. Reanimobiilibrigaadide peamine roll on haiglatevaheline transport. Jutt on ju kõrgema järgu haiglate brigaadidest. Tavaliselt on nii, et patsient tuuakse üldhaiglast kõrgema järgu haiglasse. Nende brigaadide arv tuleneb täpselt nende haiglate vajadusest. Ma sain nüüd info, et neid brigaade on, nagu ma ka mäletasin, kuus. Nende arvu ei ole meil põhjust vähendada, sest reanimobiilibrigaadidel on natuke teistsugune roll kui teistel kiirabibrigaadidel. Nad on varustatud väga spetsiifilise tehnikaga, mis aitavad patsienti elus hoida, seal on märksa kallim tehnika. Ütleme nii, et kui kiirabiauto võib koos varustusega maksta umbes 100 000 eurot, siis reanimobiil koos kogu varustusega võib maksta kolm korda rohkem. Need summad on päris suured. Autod on ju samad, enamiku sellest rahast moodustavad need keerulised seadmed, mis aitavad patsienti elus hoida või elustada.

16:52 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

16:52 Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Kiirabipiirkondade teenindamiseks korraldati eelmisel aastal uus konkurss. Põlvas ei tulnud esimesel korral ühtegi pakkumist, teisel korral tegi pakkumise

Tõrva Tervisekeskus OÜ. Lugedes maakonna ajalehte, tuleb aga välja, et ka Tõrva Tervisekeskus ei ole suuteline seda teenust pakkuma. Ma lugesin, et teenindamist jätkab endiselt SA Tartu Ülikooli Kliinikum. Kas oskate kommenteerida, kes nüüd viis aastat seda teenust Põlva maakonnas osutab?

16:52 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Aitäh! Jätkab Tartu Kiirabi. Ma arvan, et see on Põlvamaa inimestele väga positiivne uudis. Kui alguses proua Tuus-Laul tõi välja, justkui oleks kiirabireform väga konarlikult läinud, siis mina arvan, et selle reformiga on nii nagu iga suure uuendusega. Alguses oli hästi palju küsimusi. Aga ma olen pärast kiirabireformi peaaegu kogu Eestile ringi peale teinud ja võin öelda, et kõikides kohtades, kus ma olen käinud, on inimeste nägudelt peegeldunud rahulolu. Võtame näiteks Järva maavanema, kes oli üks selle reformi tuliseid vastaseid. Ta tuli ja tänas mind. Ta ütles, et on väga hea, et nüüd on Türil üks brigaad lisaks ja Paidesse tuli arstibrigaad. Need muudatused on positiivsed ja aitavad kiirabil kiiremini sündmuskohale jõuda. Töökorralduslikud muudatused on isegi suurema mõjuga kui see, et viis brigaadi juurde tuli, sest suuremad teenusepakkujad suudavad märksa kiiremini teha selliseid uuendusi, mis väikestele käiksid kahjuks täiesti üle jõu. Ma arvan, et praegu ei ole küll Eestis kuigi palju neid inimesi, kes kahtlevad selles, kas kiirabireform oli õige asi. Kui neid on, siis ainult teadmatuse tõttu. Ma arvan, et see reform oli väga oluline samm kindlustunde lisamiseks.

16:54 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helmen Kütt!

16:54 Helmen Kütt

Tänan, proua eesistuja! Austatud minister, kõigepealt aitäh vastuste eest! Teil on õigus, et reanimobiilid on mõeldud transpordiautodeks, üldjuhul patsiendi madalama etapi haiglast kõrgema etapi haiglasse transportimiseks ja elupäästevõimekuse tagamiseks. Aga kui abi vajab kuskil metsatalus elav inimene ja dispetšeri hinnangul ei ole seal vaja lihtsalt lohutamist, tegemist ei ole mingi kerge probleemi lahendamisega, vaid on tõepoolest vaja kiiret abi, siis kui pikk on aeg, mille jooksul abi peab selle inimese juurde jõudma?

16:55 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Kiirabiväljakutsete hierarhia on neljaastmeline. Kohalejõudmise aega ei ole paika pandud, kuna see võib sõltuda väga paljudest asjaoludest, küll on paika pandud väljasõitmise aeg. Need standardid sõltuvad väljakutse prioriteetsusest, mis omakorda sõltub patsiendi seisundist. Väljakutsete puhul, millele tuleb reageerida kiiresti, räägitakse alla minuti pikkusest reageerimisajast, selle aja jooksul peab auto välja sõitma. Kohalejõudmise aeg sõltub hästi palju ka sellest, kus üks või teine kiirabibaas asub ja kuidas see logistiliselt paikneb. Näiteks asub teie kodulinnas baas nüüd kesklinnas. Kuigi piirkonnas teenindatakse ka maakonna inimesi, tuleb öelda, et logistiliselt võttes asub baas päris heas kohas. Esiteks jõuab abi linnainimeste juurde väga kiiresti, aga halvemaks ei läinud ka reageerimine valdadest tulevatele väljakutsetele. Kiire vastus on see, et kahjuks ei ole võimalik kohalejõudmise standardit minuti täpsusega paika panna, aga väljasõitmise standard on küll paigas. See on ka päris karm. Kiirabitöötajad reageerivad ikkagi väga kiiresti.

16:56 Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Valeri Korb!

16:56 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Minu küsimus on seotud Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaaga. Tahan teada, kui kaugel on need kohtuprotsessid, mis on seotud Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa kiirabiga ja mis said alguse pärast seda, kui riigihange oli läbi viidud. Mis te arvate, millal need küsimused lahenduse leiavad?

16:57 Sotsiaalminister Taavi Rõivas

Raske on spekuleerida, aga ma loodan, et selgus tuleb võimalikult ruttu ja ka Virumaa inimestel on varsti selge, kes järgmisel lepinguperioodil kiirabiteenuse osutaja on. Samas ei ole põhjust muretseda

ka praegu, sest teenuse osutamine on tagatud. Kahjuks on jah nii, et konkursside puhul tekib aeg-ajalt vaidlustusi. Ma arvan, et see on protsessi loomulik osa. Me keegi ei tahaks ju, et meil oleks selline riik, kes ütleks, et kui riik on midagi öelnud, siis selle üle enam ei vaielda. Kui inimesed või ettevõtted leiavad, et neil on vaja oma õigusi kaitsta ja teha seda kohtu kaudu, siis minu arvates on see loomulik osa kõikvõimalikest riiklikest haldusmenetluse hangetest. See on igati normaalne protsess. Aga kindel on see, et teenus on ka Virumaal tagatud. Selle nimel on Terviseamet tööd teinud.

16:57 Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, sotsiaalminister Taavi Rõivas! Avan läbirääkimised. Palun, Marika Tuus-Laul! Kaheksa minutit.

16:58 Marika Tuus-Laul

Head kolleegid! Eks me lähiajal saame näha, kui hästi või halvasti kiirabireform on käivitunud. Siin ei ole tegemist Elroni rongiga, et paugupealt on kõik selge. Täna tuleb öelda, et reformi käivitamine läks vaevarikkalt ja vaidlusterohkelt, aga põhiküsimuseks, ma arvan, jääb ikkagi kiirabi õekesksus. Uued brigaadid, mis tehti, on õebrigaadid. Ma arvan, et näiteks Tallinnas võiks arstibrigaade olla rohkem kui ainult kaks. Veel kord tahan toonitada, et meditsiiniõed ei tee halba tööd, nad kindlasti pingutavad ja püüavad kõigest väest, aga nad ei ole siiski arstid ega ole nii palju aastaid ülikoolis õppinud. Nagu siin juba öeldud, arstibrigaadid elustavad inimesi paremini. Ma tõin välja ka protsendid. Mis võib siin olla põhjus? Kas või see, et õel puudub litsents, et ta võiks pärast seda, kui ta on patsiendi südame taas tööle saanud, süstida patsiendile vajalikku ravimit. Siit võib-olla tekibki see vahe. Kiirabiarst Märt Põlluveere artiklist loeme välja, et kuigi õed saavad oma tööga hakkama, aduvad nad siiski oma väljaõppe piire.

Me peaksime neid asju kaaluma. Euroopa parameedikud on näiteks hoopis teise koolitusega. Seal kestab parameedikubrigaadi juhi koolitus kolm aastat, meil valmistatakse neid ette palju kiiremini. Märt Põlluveer on ka öelnud, et meie kiirabis on kontseptuaalne kriis. Eestis puudub ühtne plaan, mida kiirabi teeb või tegema peaks. Seaduse järgi on kiirabi, nagu ta nimetas, ratastel perearstikabinet, mis pakub ambulatoorset tervishoiuteenust, aga sisejulgeoleku osaks seda ei peeta. Raha kulub meil praegu brigaadide ümberpaigutamisele, tegelikult tuleks mõelda rohkem sisulise tegevuse ümberkorraldamisele.

Nagu juba nimetatud, veel suurem probleem on meil operaatorite-dispetšeritega ja Häirekeskusega. Kiirabireformiga ei lahendatud üht vana-vana probleemi, et Häirekeskuses ei tööta meditsiiniharidusega inimesed. Me teame, et päästekorraldajale on ette antud teatud küsimustik. Näiteks küsib ta selle alusel tüüpküsimuse, kas rinnus on valud, ja vastuse järgi saadab välja kindlat liiki brigaadi. Arstid peavad seda tõsiseks probleemiks, sest dispetšerist sõltub, missugune brigaad kannatanu juurde sõidab, samuti abi kvaliteet. Alles mõne päeva eest tõstsid selle probleemi esile Hiiumaa kiirabi erakorralise meditsiini brigaadi juht Andrus Palu ja doktor Elo Volmer, kes ütlesid, et Häirekeskuse operaatorid ei ole piisavalt pädevad, sest nad ei ole tervishoiutöötajad. Selles artiklis oli ka niisugune kommentaar, et meedik saaks tulekahju korral tuletõrjesse helistamisega märksa paremini hakkama kui tuletõrjuja patsiendile diagnoosi panemisega. Selline see olukord praegu kahjuks on.

Tahan veel kord toonitada, et kindlasti oleks EMO-sse vaja rohkem valvearste juurde. Peaaegu igaüks on näinud, kuidas inimesed seal tundide kaupa ootavad. Kuigi seal tehakse siis, kui inimene sinna tuleb, kohe selgeks, kui kriitiline on inimese seisund, on väga tihti juhtunud ka seda, et siis, kui patsient lõpuks arsti juurde jõuab, saadetakse ta ruttu operatsioonile või pannakse kohe haiglasse, sest asjaga on nii kiire.

Toon veel kord välja ühe probleemi. Alles täna lugesime ajakirjandusest, et Tallinna ainukese laste kiirabiarsti Tatjana Ventmanni sõnul ei tehtagi meil vahet, mis on perearsti ja mis kiirabi töö. Kiirabiarstid teevadki meil perearsti tööd. Kiirabi sõidab välja, kui kellelgi on palavik, keegi on saanud mingi nakkuse, kellelgi on nohu või köha, keegi oksendab, kannatab kõhulahtisuse all vms. Kui perearstid vaevuksid käima patsientide juures kodus, oleks kiirabil tõenäoliselt poole vähem väljakutseid. Me teame, et kiirabiväljakutsete arv kogu aeg kasvab. Doktor nimetas, et nõukogude ajal, kui pediaatrid kodus käisid, midagi sellist ei olnud, kõik oli selles mõttes paigas.

Aga jah, põhiline on ikkagi kontseptuaalne küsimus, mida keegi peab tegema, mida peab tegema perearst ja mida kiirabi. See küsimus on aastaid vana ja me ei ole siin lahendusele lähemale jõudnud. Aitäh!

17:02 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Ka see arupärimine on ammendatud. Me oleme viienda päevakorrapunkti arutelu lõpetanud.

---

6. 17:04 Vaba mikrofon

17:04 Aseesimees Laine Randjärv
Peale haamrilööki on võimalik registreeruda esinemiseks vabas mikrofonis. Palun, Viktor Vassiljev!

17:04 Viktor Vassiljev
Proua juhataja! Ma katsun teha lühidalt. Meil on suurepärane sotsiaalminister. Nagu ta ütles, Eesti inimene võib alati ennast turvaliselt tunda. Ükskõik, mis juhtub, aga meil on olemas sotsiaalminister, kes tuleb siia pulti ja seletab alati ära, kui suurepäraselt meil kõik asjad käivad, ja teatab, et arstide liit toetab kõiki ministri algatusi. Tegelikult olen mina näinud koopiaid arstide liidu kirjadest, mis on tulnud küll sotsiaalministrile, küll haigekassale. Iga liigutuse peale, mis ministeeriumis tehakse, ja iga liigutuse peale, mis haigekassas tehakse, tuleb protestikiri arstide liidult. Ju seda siis nimetatakse toetamiseks. Hea tahte koostöökokkulepe on muutunud otsekui mingisuguseks permanentselt eksisteerivaks kehaks. Tegelikult kutsuti töörühm kokku siis, kui rohkem kui aasta tagasi oli arstide streik. Taheti saavutada mingisugune kokkulepe, kuidas edasi minna. Nüüd on varsti juba poolteist aastat muudkui räägitud, räägitud ja räägitud. Arstide liit aga jälle protestib. Nii et ei tule sealt seda lepet niipea. Hea tahte ja heade kavatsustega on sillutatud tee teadagi kuhu.
On tore, et minister on alati valmis arutama, kui on midagi arutada. Aga kui Riigikogu liige esitab Riigikogu saalis küsimuse, siis ütleb minister, et see on häma, see ei ole põhjus selleks, et midagi arutada, info, mida annavad Riigikogu liikmed, ei ole adekvaatne. Ma ei tea, ju me siis ei ole adekvaatsed inimesed.
Väga tore oli kuulda, et on olemas digilugu.ee ehk patsiendiportaal. Vaadake aga kõik sealt järele! Ajateenija võib seal surfida oma mobla või tahvelarvuti abil ja ka vanaema, kui tal on kõrge vererõhk, võib vaadata, mida seal sel puhul soovitatakse. Kogu info on pidevalt ju kättesaadav! Nii et, inimesed, te võite iga hommikut alustada sellega, et igaks juhuks vaatate, mis on teie kohta digilugu.ee-s kirjas.
Meie siin võtsime seda asja päris tõsiselt. Hea kolleeg Urbo Vaarmann, kes on IT-asjanduses päris kõva käpp, võttis oma suure nutitelefoni ja üritas sinna infoportaali sisse logida, et vaadata oma andmeid, et vaadata, mida ütleb patsiendiportaal Urbo Vaarmanni kohta. Ta näitas mulle oma nutitelefoni ekraanilt, et patsiendiportaal ütles Urbo Vaarmanni kohta: "Tehniline viga." Selle peale kõndis Urbo Vaarmann siit saalist minema, sest mis ta siin ikka istub, kui tema kohta nii öeldakse. Asjade kokkusattumine: minister ütleb üht, aga ministri armastatud IT-lahendused millegipärast teist. Nii see paraku on ning niipalju lähevadki kokku ministri sõnad ja teod. Aitäh, et kuulasite!

17:08 Aseesimees Laine Randjärv
Suur tänu! Kas on veel soove kõnelda? Rohkem kõnesoove ei ole. Tänase istungi päevakord on ammendatud. Tänan kõiki kolleege osalemise eest!

Istungi lõpp kell 17.08.